Ազգ

Azg
armenian daily

21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2002 ՇԱԲԱԹ 170 (2615)

Կռվել չցանկացող ահաբեկիչները Պանկիսից շարժվում են դեպի Ադրբեջան եւ Թուրքիա

Վրաստանի տարածքում՝ սահմանի վրաց-չեչենական հատվածում խմբված չեչեն զրոհայինները նախապատրաստվում են հարձակում գործել ռուսական տարածքների վրա, ուրբաթ օրը Մոսկվայում հայտարարել է ՌԴ դաշնային սահմանապահ ծառայության տնօրենի տեղակալ, գեներալ-գնդապետ Նիկոլայ Ռեզնիչենկոն: «Այժմ Վրաստանի տարածքում խմբված են 500-ից ավելի զրոհայիններ՝ ավազակային իսկական «ինտերնացիոնալ», ասել է Ռեզնիչենկոն, ավելացնելով, որ ահաբեկիչները շարժվում են երեք հիմնական ուղղություններով. մի մասը նախապատրաստվում է արշավել Չեչնիա, մյուս մասը՝ Կոդորի կիրճ (Աբխազիա), իսկ այն ահաբեկիչները, ովքեր չեն ցանկանում կռվել, շարժվում են դեպի Ադրբեջան եւ Թուրքիա:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Անկախության իսկական տերերը

Յուրաքանչյուր ժողովրդի, ազգի համար անկախությունը բացարձակ արժեք է: Գերագույն արժեք, որի պայմաններում է միայն, որ տվյալ ազգի, ժողովրդի բնական զարգացումն է ապահովվում բոլոր ասպարեզներում:

Արդեն 11 տարի անկախության տիրացած մեր ազգը, մեզնից շատ-շատերը հաճախ ենք մոռանում այս ճշմարտությունը, եւ դա բնական է, անգամ ինչ-որ իմաստով օգտակար: Լավագույն առողջությունն այն է, երբ առողջությունդ չես զգում: Իսկ ոմանց էլ թվում է, որ հենց այսպես էլ պիտի լիներ՝ 1991 թ. հայ ժողովուրդը պիտի վերստանար իր անկախությունը: Քանի՜ ժողովուրդներ վերջին 2-3 տասնամյակների ընթացքում ստացել են, նվաճել են իրենց անկախությունը: Մեր մեջ կան նաեւ հավիտենական նիհիլիստներ, որոնց կարծիքով, անկախությունն ընդամենը խորհրդանշական իմաստ եւ արժեք ունի, մեր ճակատագիրը շարունակում են միշտ ուրիշները լուծել:

Կրկնենք՝ անբնական ոչինչ չկա այս բոլորի մեջ:

Սակայն կա մեր ժողովրդի մեջ մի խավ, որի կեցվածքն առ անկախություն որքան անբնական, նույնքան վտանգավոր է: Անկախությունը չարիք ընդունողների խումբն է դա, որի կարծիքով մեր ժողովուրդը կարիք չունի կամ արժանի չէ անկախության, անկախ պետականության: Այս խմբի մեջ անպայմանորեն աղքատներին, թշվառության մեջ ապրողներին չպետք է փնտրել: Ընդհակառակը, ամենահամեստ պայմաններում ապրող մեր շատ համաքաղաքացիներ անկախության մեջ են տեսնում եթե ոչ իրենց, գոնե իրենց երեխաների ապագան: Նրանք այս երկրից փախչողներ չեն, նրանք հասարակության այն խավն են կազմում, որ այս ժողովրդի դարավոր իմաստությունը, հաճախ բնազդաբար, պահպանել է իր մեջ: Կրել եւ կրում է խորհրդային փլուզմանը հետեւած վայրիվերումների, նույնիսկ մեր անկախության կերտիչների մի շարք սխալների պատճառած տառապանքները: Եվ դեռ շարունակում է կրել: Այդ խավը կարեւորագույն մասն է կազմում մեր ժողովրդի այն զանգվածի, որ գիտակցաբար թե ենթագիտակցաբար այս երկրի տերն է զգում իրեն, ուրախանում յուրաքանչյուր հաջողությամբ, տագնապում մի ձախողությունից եւ ամենակարեւորը՝ փորձում բարելավել, զարգացնել, հարստացնել երկիրը, իրեն, իր զավակներին:

Աններելին այն է, որ իշխանությունները հաճախ անտեսում են հենց այս զանգվածին՝ նրան համարելով արդեն պայուսակում գտնվող կաքավ, որին, իհարկե, կարելի է նաեւ արհամարհել:

Ո՛չ, նրանք են այս երկրի իսկական տերերը, հետեւաբար՝ անկախության իրական կրողները, ովքեր մնացել են այս հողի վրա, տառապել, արյուն ու քրտինք են թափել եւ շարունակում են անվհատ կառչած մնալ այս հողին: Նրանք ոչ մի տեղ չեն գնա: Նրանք տեր են:

«ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ ԹԱՅՄՍ»

ԱՄՆ-ը Իրաքին կհարվածի փետրվարին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ուրբաթ օրը «Վաշինգտոն թայմս»-ը՝ մեջբերելով Պենտագոնի ռազմական ստրատեգներին, գրել է, որ հարվածն Իրաքին կհասցվի փետրվարին, իսկ ապրիլին արդեն՝ մինչեւ Պարսից ծոցի շրջանում ամառային շոգի հաստատվելը, մարտական գործողությունները հիմնականում կավարտվեն: Վկայակոչելով Պենտագոնի բարձրաստիճան պաշտոնյաների, թերթը գրում է, որ հարձակման ժամկետը մեծապես կախված կլինի նրանից, թե կկարողանա՞ն արդյոք իրաքյան զորքերը ապստամբել ընդդեմ Սադդամ Հուսեյնի կառավարման եւ օգնել ամերիկացիներին:

Պենտագոնի մամլո քարտուղարը հրաժարվել է մեկնաբանել այդ հաղորդումը, հաղորդում է «Ռոյթեր» գործակալությունը: Բրիտանական «Գարդիան» ուրբաթ օրը գրել է, որ իրաքյան էլիտային զորակազմավորումների հավատարմությունը հարցականի տակ է: Ամերիկացիների հարձակման դեպքում, հաղորդում է թերթը, Սադդամը, հնարավոր է, վճիռ չդիմել Հանրապետական գվարդիայի ստորաբաժանումների օգնությանը՝ երկյուղելով, որ գվարդիականները զենքը շուռ կտան իր իսկ դեմ:

907-ը չի գործելու նաեւ հաջորդ տարի

ԲԱՔՈՒ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի կողմից Ադրբեջանին ուղղակի ռազմական օգնությունն արգելող Ազատության պաշտպանության բանաձեւի 907-րդ ուղղման դադարեցումը գործելու է նաեւ 2003 թ.-ին: Ըստ «525-րդ» թերթի, ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի դեսպան Փաշաեւը հայտարարել է, որ դրանով հիմնավորվում է այն դիրքորոշումը, թե 907-րդ ուղղման ժամանակավոր դադարեցումը նշանակում է դրա փաստական վերացում: Դեսպանը նշել է, որ հակաահաբեկչական պայքարում ԱՄՆ-ին անվերապահորեն աջակցելու Ադրբեջանի պատրաստակամությունը գրավականն էր, որ 2002 թ.-ի ընթացքում Վաշինգտոնի կողմից ավելի քան 13 միլիոն դոլար ռազմական օգնություն է տրամադրվել Ադրբեջանի ուժային կառույցներին: Ադրբեջանի իշխանություններն ամեն ինչ անելու են 907-րդ ուղղման վերջնական վերացմանը հասնելու համար, գրում է թերթը:

ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍ

Լաստանավը՝ շրջափակման ճեղքման միջոց

Հերթական անգամ նշում են ռուս եւ հայ գործարարները

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, Երեւանում են գտնվում ավելի քան 20 երկրների արդյունաբերողների եւ գործարարների միությունների ներկայացուցիչները, որոնք միավորված են Արդյունաբերողների եւ գործարարների միջազգային կոնգրեսի մեջ: Երեկ տեղի ունեցավ կոնգրեսի խորհրդի նիստը, որի արդյունքների մասին տեղեկություններ հաղորդելու նպատակով հրավիրվեց մամուլի ասուլիս: Ասուլիսին մասնակցում էին Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության (ՀԱԳՄ) նախագահ Արսեն Ղազարյանը, Արդյունաբերողների եւ գործարարների միջազգային կոնգրեսի (ԱԳՄԿ) նախագահ Վիկտոր Գլուխիխը եւ Ռուսաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության աշխատակազմի ղեկավար Բորիս Նեֆյոդովը:

Տես ♦ էջ 2

Ադրբեջանցիները հայերեն օրաթերթ են հրատարակում

Այդ մասին «Օլայլար» գործակալությանը տեղեկացրել է «Մարքազ» թերթի գլխավոր խմբագիր Ֆաիք Նովրուզօղլին: Հաղորդագրության համաձայն, նա գործակալությանն ասել է. «Մեր աշխատակիցների կարողությունները հնարավորություն են տալիս, որ մենք խնդրո առարկա թերթը հրատարակենք ամեն օր»: Նովրուզօղլին նշել է, որ համանման օրաթերթի հրատարակումն առանձնապես դժվար չէ: Ինչ վերաբերում է «Մարքազ» թերթի ինտերնետային հայերեն տարբերակին, ապա Նովրուզօղլին ասել է, որ այդ ծրագիրն օրակարգում է, ապա ավելացրել. «Ադրբեջանում նման անհրաժեշտություն զգացվում է: Սակայն կան բազմաթիվ խնդիրներ, որոնք առայժմ թույլ չեն տալիս իրագործել այդ գաղափարը: Սակայն մոտ ժամանակներս դա մեզ կհաջողվի»: Ուրեմն, ադրբեջանական «Մարքազ» թերթի խմբագրությունը պատրաստվում է ոչ միայն հայերեն օրաթերթ հրատարակել, այլեւ «Մարքազի» հայերեն տարբերակը եւս մտցնել ինտերնետ:

Հ. Ջ.

Էմիլ Լահուդը Ռոբերտ Քոչարյանին հրավիրել է Բեյրութ

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունել է Հայաստանում Լիբանանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Տոնի Բադաուին: Դեսպանը նախագահին է հանձնել Բեյրութում հոկտեմբերի 18-20-ը կայանալիք ֆրանկոֆոն երկրների գագաթաժողովին մասնակցելու Լիբանանի նախագահ Էմիլ Լահուդի հրավերը: Հանդիպման ընթացքում խոսվել է նաեւ Մերձավոր Արեւելքում ստեղծված իրավիճակի շուրջ:

«Հայկական ավիաուղիների» գլխավոր տնօրեն է նշանակվել Արսեն Ավետիսյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հայտնի դարձավ հավաստի աղբյուրից, «Հայկական ավիաուղիներ» ընկերության գլխավոր տնօրեն է նշանակվել Արսեն Ավետիսյանը, որը մինչ այդ զբաղեցնում էր ՀԱՈՒ-ի գործադիր տնօրենի պաշտոնը: Նույն աղբյուրի վկայությամբ, ՀԱՈՒ-ի սնանկ հայտարարվելու, ինչպես նաեւ «Սիբիրյան ավիաուղիներին» վաճառվելու մասին լուրերը չեն համապատասխանում իրականությանը:

Հայաստանը մտադիր չէ արտահանման մաքս մտցնել

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանը մտադիր չէ արտահանման մաքս մտցնել: Այդ մասին սեպտեմբերի 19-ին հայտարարեց ՀՀ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման փոխնախարար Տիգրան Դավթյանը ՀՀ մաքսային օրենսդրությանը նվիրված սեմինարում: Նշելով, որ տարբեր ապրանքատեսակների առումով նման առաջարկություններ ներկայացվել են բազմիցս, փոխնախարարը շեշտեց, որ նման քայլը կլիներ սոսկ ֆիսկալ խնդիրների լուծման ձեւ, որը սակայն հակասում է արտահանումն ազատական պահելու՝ կառավարության քաղաքականությանը:

ԱՍՈՒԼԻՍ ԲԱՔՎՈՒՄ

Բաքու-Ջեյհանի կառուցումով հնարավոր չէ կարգավորել ղարաբաղյան հակամարտությունը

Կարծում է Կասպիցի հարցերով ԱՄՆ կառավարության ներկայացուցիչ Սթիվեն Մանը

Կասպիցի հարցերով ԱՄՆ կառավարության հատուկ ներկայացուցիչ Սթիվեն Մանը Բաքվում տված մամուլի ասուլիսում, որին ադրբեջանական բոլոր թերթերն են անդրադարձել, հայտարարել է, թե Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան (ԲԹՋ) նավթատարը կարդարացնի անգամ այն դեպքում, եթե դրանով չհոսի ղազախական նավթը: Մանն ակնարկել է, որ չարժե կասպիական նավթի նշանակությունը համաշխարհային տնտեսության համար ուռճացնել, նշելով, որ կասպիականի էներգակիրները կազմում են նավթի եւ գազի համաշխարհային պաշարների միայն չորս տոկոսը, այդ պատճառով Կասպից նավթը չի կարող ազդել համաշխարհային շուկայի գների վրա:

Մինչեւ վերջերս ամերիկացիները, որոնք ԲԹՋ-ի եռանդուն աջակիցներն են, նշում էին, թե Կասպից էներգակիրները ծավալներով զիջում են միայն Մերձավոր Արեւելքին եւ Սիբիրին՝ կազմելով գազի եւ նավթի համաշխարհային պաշարների մոտ 16 տոկոսը:

Բայց սա Սթիվեն Մանի ուշագրավ միակ հայտարարությունը չէ: Սկսած 1992 թ., երբ առաջին անգամ խոսք բացվեց Ադրբեջանի նավթը Թուրքիայով միջազգային շուկաներ առաքելու մասին, ամերիկացիները եւ թուրքերը Հայաստանին շանտաժի էին ենթարկում. ԼՂ հարցում ընդունեք մեղմ դիրքորոշում, եւ նավթատարը կամ առնվազն դրա մի ճյուղը կանցնի Հայաստանով: ԱՄՆ կառավարության հատուկ ներկայացուցիչը, փաստորեն, Բաքվում գլուխ արեց. «Ես չեմ կարծում, թե էներգետիկ նախագծերի իրականացումը կկարգավորի տարածաշրջանային հակամարտությունները: Այդ հակամարտությունները ունեն այնքան խոր արմատներ, որ էներգետիկ նախագծերը չեն կարող օգնել կարգավորմանը»:

Մանը Բաքվում նաեւ կարծիք է հայտնել, որ ռուս-վրացական հարաբերություններում ներկա լարվածությունը կապ չունի ԲԹՋ խողովակաշարի կառուցման հետ:

ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍ

Ըստ Ռուբեն Շուգարյանի, առավել հավասարակշռված արտաքին քաղաքականությունն Հայաստանն է իրականացնում

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնում տեղի ունեցավ «Ռազմական անվտանգության հիմնահարցերը Հարավային Կովկասում» թեմայով սեմինար, որին ներկա էին արտաքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարությունների աշխատակիցներ, Հայաստանում օտարերկրյա դեսպանատների ներկայացուցիչներ, քաղաքական գործիչներ, փորձագետներ:

Հարավկովկասյան տարածաշրջանում ՀՀ արտաքին քաղաքականությանը նվիրված զեկուցումով հանդես եկավ փոխարտգործնախարար Ռուբեն Շուգարյանը: Նրա խոսքերով, Անդրկովկասի հանրապետություններից առավել հավասարակշռված եւ կայուն արտաքին քաղաքականությունն իրականացնում է Հայաստանը: Անդրադառնալով անվտանգության հիմնահարցերի առնչությամբ Անդրկովկասի երկրների մոտեցումներին, նա նշեց, որ Վրաստանն ու Ադրբեջանը շարունակում են իրենց անվտանգության երաշխիքները փնտրել ՆԱՏՕ-ին անդամակցության եւ ԱՄՆ-ի հետ առաջնահերթ համագործակցության մեջ, մինչդեռ Հայաստանը, որդեգրելով փոխլրացման քաղաքականություն, մի կողմից ռազմավարական համագործակցություն է զարգացնում Ռուսաստանի հետ՝ առաջնությունը տալով ԱՊՀ հավաքական անվտանգության համակարգին, մյուս կողմից ակտիվ շփումներ է պահպանում ԱՄՆ-ի հետ եւ մասնակցում ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրին:

Պատասխանելով Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցման հարցին, փոխարտգործնախարարը նշեց, որ կողմերը խնդիրը դիտարկում են ինչպես տնտեսական, այնպես էլ քաղաքական տեսանկյունից: «Ըստ որում գազատարի կառուցումը Հայաստանի համար ունի ավելի շատ տնտեսական, մինչդեռ Իրանի համար քաղաքական նշանակություն»,- հավելեց նա:

Սեմինարի ընթացքում զեկուցումներով հանդես եկան նաեւ Հարավային Կալիֆոռնիայի համալսարանի պրոֆեսոր, միջազգային հարաբերությունների մասնագետ Արման Բաբաջանյանն ու փորձագետ Սերգեյ Շաքարյանցը՝ «Արդի միջազգային գործընթացների ազդեցությունը Հարավային Կովկասի վրա» եւ «Ամերիկյան ռազմական ներկայությունը տարածաշրջանում» թեմաներով: Այնուհետեւ մասնակիցներն ակտիվ բանավեճ ծավալեցին Կովկասում ռազմական անվտանգության եւ խաղաղության պահպանման նախադրյալներին առնչվող հարցերի շուրջ:

Այցելուները հետաքրքրվել են հայկական ապրանքատեսակներով

Նշեց ՀԱԳՄ նախագահը

Արդյունաբերողների եւ գործարարների միջազգային կոնգրեսի խորհրդի ընդլայնված նիստի ավարտից հետո լրագրողներն իրենց հարցերն ուղղեցին հյուրընկալող երկրի՝ Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության (ՀԱԳՄ) նախագահ Արսեն Ղազարյանին.

– Ցուցահանդեսն ու տարբեր երկրներից եկած գործարարների հավաքը համընկան Անկախության օրվան՝ սեպտեմբերի 21-ին: Պատահակա՞ն էր:

– Զուգադիպեց, բայց շատ գեղեցիկ ստացվեց: Կոնգրեսն ունի իր ժամանակացույցը: Պայմանավորվածությունը եղել էր մեկ տարի առաջ: Բացի դրանից, սեպտեմբերը Հայաստանում միջոցառումներ անցկացնելու համար ամիս է:

– Այսօր ի՞նչ համաձայնագրեր են ստորագրվել:

– Առաջինը Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միությունների միջեւ էր, որը նոր աստիճանի է բարձրացնում մեր հարաբերությունների մակարդակը: Փաստորեն, բարձացվել է երեք տարի առաջ կնքված համաձայնագիրը: Ռուսաստանը մեր հիմնական տնտեսական գործընկերն է: Պատահական չէ, որ ամենամեծ պատվիրակությունը նրանն էր: Երկրորդ համաձայնագիրը կնքեցինք Բելառուսի հետ, որի հետ մեր տնտեսական կապերը շատ թույլ են: Պետք է փորձենք աշխուժացնել, բայց դա մի փոքր դժվար է, որովհետեւ նրանց շուկան շատ յուրահատուկ է:

– Իսկ ցուցահանդեսի նախնական արդյունքների մասին տեղեկություններ կա՞ն:

– Ըստ ինձ հասած տեղեկությունների, այցելուները հետաքրքրվել են հատկապես որոշ ապրանքատեսակներով: Շատերն, անգամ մեր նախարարներից ոմանք, գնված էին դրանցից: Խոսքը մշակված ալմաստների, ճշգրիտ սարքերի, ջերմամեկուսիչ, էլեկտրոնային սարքավորումների մասին է:

Ա. Մ.

Լաստանավը՝ շրջափակման ճեղքման միջոց

Սկիզբը էջ 1

Բանախոսներին ուղղված **«Ազգի»** հարցը վերաբերում էր Ռուսաստանի եւ Հայաստանի տնտեսական հարաբերությունների զարգացմանը, որին խոչընդոտում է երկաթուղային հաղորդակցության բացակայությունը: Այդ առթիվ ՀԱԳՄ նախագահն ասաց, որ դա երկու երկրների համար շարունակում է հիմնական խոչընդոտը մնալ, եւ լուծումը կախված է տարածաշրջանի քաղաքական հարցերի կարգավորումից: Սակայն ապրանքաշրջանառության մեծացման հնարավորություններն այս պայմաններում էլ կան եւ «չի կարելի սպասել հրաշքի, թե վաղը կամ մյուս օրն ադրբեջանական կամ աբխազական երկաթուղին կաշխատի»: Արսեն Ղազարյանի համոզմամբ, հայկական բիզնեսն արդեն սովորել է այդ պայմաններում աշխատել:

Հարցին պատասխանելու համար խոսք վերցրեց Բորիս Նեֆյոդովը եւ ավելացրեց, որ այս խնդրի առնչությամբ այս օրերին բանակցել են երկու երկրներից կոնկրետ ընկերություններ, որոնք «մշակում են շրջափակումը ճեղքելու համար հատուկ տեխնիկայի օգտագործման հարցերը»: Բորիս Նեֆյոդովը հումորով նշեց, որ խոսքն, իհարկե, տանկերի եւ ռազմական ինքնաթիռների մասին չէ, այլ լաստանավային անցման: Այնուհետեւ նա, շեղվելով թեմայից, Ռուսաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արկադի Վոլսկու ողջույնի խոսքն ուղղեց հայ ժողովրդին, ասելով, որ հիվանդության պատճառով նա չկարողացավ Երեւան ժամանել: Վիկտոր Գլուխիխն իր հերթին ընդգծեց, որ խոսքը «դիվանագիտական» հիվանդության մասին չէ, իսկ ովքեր չեն հավատում, կարող են ստուգել, որ նա տոմսը հանձնել է թռիչքից 4 ժամ առաջ:

Ռուսաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության ներկայացուցիչը, պատասխանելով երկու երկրների էներգետիկայի ոլորտում համագործակցության վերաբերյալ հարցին, հայտնեց, որ ռուսական պատվիրակության կազմում է ՌԱՕ ԵԷՍ-ի ներկայացուցիչը, որը բանակցություններ է վարել Հայաստանի իր գործընկերների հետ: Դրանով մամուլի ասուլիսը եզրափակվեց, իսկ Երեւան ժամանած հյուրերն այստեղ կմնան եւս մեկ օր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՅԳՈՒՄ

«Խորհրդարանը ժողովրդին» անդրանիկ համերգը

ՀՀ Ազգային ժողովը, «Հովնանյան ինտերնեշնլ» ընկերությունը, Հանրային հեռուստատեսությունը, ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գրասենյակը կազմակերպել էին աննախադեպ միջոցառում ԱԺ-ի շենքին հարող այգում: 1,5 ժամ տեւած դասական երաժշտության գոհարները հնչեցրեց Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը՝ դիրիժոր Էդուարդ Թոփչյանի գլխավորությամբ: Վերդիի, Չայկովսկու, Ռոսինիի հանրահայտ ստեղծագործությունների արիաներով հանդես եկան օպերային մենակատարներ Քրիստինա Դովլաթյանը, Ջուլիետ Գալստյանը, Սուսաննա Բադամյանը, Վահան Միրաքյանը, Գեղամ Գրիգորյանը, Սուրեն Շահի-Ջանյանը:

«Միջոցառումն առաջին կենացն էր «Կենաց» միջազգային փառատոնի շրջանակներում», նշեց ՀԶՉԳ-ի գործադիր տնօրեն եւ «Կենաց» փառատոնի նախագահ Նինա Հովնանյանը, եւ նվիրվում է Հայաստանի անկախության օրվան: Առաջիկա երեք օրերին Հանրապետության հրապարակում կընթանան մի շարք միջոցառումներ: Փառատոնը կդառնա ավանդական:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հանդիպում համալսարանում

Սեպտեմբերի 20-ին ԵՊՀ-ի Չարենցի անվան դահլիճում կայացավ ցերեկույթ՝ նվիրված ՀՀ անկախության 11-ամյակին: Միջոցառման հյուրերն էին ԱԺ պատգամավոր Աղվան Վարդանյանը եւ ԼՂՀ արտաքին գործերի նախկին նախարար Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանը: Նրանք խոսեցին ՀՀ-ի ու ԼՂՀ-ի ձեռք բերած անկախության անցած ճանապարհի մասին: Ուսանողներն իրենց հուզող հարցերն ուղղեցին Աղվան Վարդանյանին եւ Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանին: Եղան հարցեր արտագաղթին, ինչպես նաեւ ՀՀ-ի նախագահական ընտրություններին առնչվող: Միջոցառումը կազմակերպել էին ՀՅԴ-ի «Նիկոլ Աղբալյան» ուսանողական միությունը եւ ԵՊՀ-ի երկրաբանության ֆակուլտետի ուսխորհուրդը: Ցերեկույթն ավարտվեց համերգային ծրագրով, որին մասնակցեցին երգիչ Մկրտիչ Մկրտչյանը եւ ասմունքող Աստղիկ Հակոբյանը:

ԲՆԱՐԻԿ ՄԱՐՈՒՔՅԱՆ
Ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի
III կուրսի ուսանողուհի

Արձագանքում է «Հայհամակարգիչ» կենտրոնը

«Ազգ» օրաթերթի 19.09.2002 թ. համարում «Մեղավոր են ե՛ւ «Արմենտելը», ե՛ւ պրովայդեր ընկերությունները» վերնագրով տպագրել եք հարցազրույց ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի նախագահ Սամվել Ստեփանյանի հետ: Մասնավորապես, պարոն Ստեփանյանը մեղադրել էր «Հայհամակարգիչ» կենտրոնի տնօրենին շանտաժի մեջ՝ ասելով, որ դիմել էինք հանձնաժողովին Տնտեսական դատարանում որպես երրորդ կողմ հանդես գալու խնդրանքով դատավարությունից 2 օր առաջ: Ընդ որում՝ առանց ներկայացնելու դատավարության նյութերը եւ առանց հնարավորություն ընձեռելու հարցը հանձնաժողովում քննարկելու: Տպավորությունն այնպիսին է, որ հոդվածում հարգարժան նախագահը որոշել է ջայլամի փոխարեն հանձնաժողովը որպես ուղտ ներկայացնել:

Բանն այն է, որ «Արմենտելի» կողմից տնտեսական մրցակցության խախտումների վերաբերյալ նյութերը մեր կողմից հանձնաժողովին պաշտոնապես տրամադրվել են դեռեւս 2001 թվականի սեպտեմբերի 20-ից, դրանք հետագայում լրացվել եւ բազմիցս քննարկվել են: «Հայհամակարգիչ» կենտրոնն ընդդեմ «Արմենտելի» դատավարությունը սկսվել է 2002 թ. ապրիլի 15-ին: Երկրորդ նիստից, որպես երրորդ կողմ հօգուտ «Արմենտելի», հանդես է գալիս նաեւ տրանսպորտի եւ կապի նախարարությունը: Իսկ մեր օգտին որպես երրորդ կողմ հանդես գալու խնդրանքով հանձնաժողովին դիմել ենք 2002 թ. մայիսի 29-ին: Առ այսօր դատաքննությունը չի ավարտվել եւ կշարունակվի 2002 թ. հոկտեմբերի 8-ը՝ դատական նոր կազմով: Այնպես որ, հանձնաժողովը ստիպված կլինի բավականին երկար, երեւի թե մինչեւ տարեվերջ շարունակել գլուխն ավազի մեջ պահելու ծանր գործընթացը:

Մինչ այժմ մեզ թվում էր, որ հանձնաժողովի կողմից տարվող ջայլամի քաղաքականությունը պայմանավորված է պետական կառույցին հատուկ անկաշառությամբ եւ այն ճնշումներով, որոնք միշտ էլ ուղեկցվում են «Արմենտելին» առնչվող հարցերում: Սակայն տպագրված նյութից պարզում ենք, որ բանախոսը իսկապես գաղափար չունի ոլորտում տեղի ունեցող տնտեսական մրցակցության ակնհայտ խախտումներից, ցանկություն չունի հասկանալու, թե ինչն է «Արմենտելի» բացառիկ իրավունքը եւ թե ոլորտի 20-ից ավել ձեռնարկություններ ինչո՞ւ են դատական եւ քրեական գործեր հարուցել «Արմենտելի» դեմ: Իսկ սեփական պարտավորությունները կատարելուց խուսափելը նման է ուղտի սապատները թաքցնելու փորձի:

Հարգանքով՝

«Հայհամակարգիչ» կենտրոնի
գլխավոր տնօրեն
ՎԱՀՐԱՄ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Եթե ընտրությունները երկու փուլով ընթանան, Ռոբերտ Քոչարյանը կպարտվի

Համոզված է Պարույր Հայրիկյանը

ԱԻՄ նախագահ Պարույր Հայրիկյանի երեկ հրավիրած մամլո ասուլիսն ինչ-որ պատմական իրողություն մերժելու, հանրահայտ ինչ-որ երեւույթի վերաբերյալ նոր եւ անհերքելի մոտեցում հայտնագործելու առումով բացառություն չէր լրագրողների հետ նախորդ հանդիպումների համեմատ: Հերթական անգամ Հայրիկյանը հայտարարեց, որ սեպտեմբերի 21-ն անկախության օր կոչելն անհեթեթություն է, եթե ոչ անգրագիտություն: ԱԻՄ առաջնորդի պատճառաբանմամբ, անկախության օր կարող էր կոչվել 1990-ի օգոստոսի 23-ը, երբ ընդունվեց Հայաստանի Հանրապետության Անկախության հռչակագիրը: Իսկ սեպտեմբերի 21-ը պիտի կոչվեր ինքնորոշման օր: Ինչեւէ, Պ. Հայրիկյանը եւս մեկ անգամ հիշեցրեց «մեր մեծագույն, բայց աղճատված անունով տոնին» ու անկախությանն առհասարակ հասնելու ճանապարհին իր կուսակցության բերած ներդրումը: Այնուհետեւ պրն Հայրիկյանն անդրադարձավ մեր անկախ հանրապետության այսօրվա խնդիրներին, մասնավորապես սպասվող նախագահական ընտրություններին: Պ. Հայրիկյանը վտանգավոր գնահատեց ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանի վերջերս արած դիտարկումը՝ նախագահական ընտրությունները մեկ փուլով ավարտելու վերաբերյալ: «Նա լավ է հասկանում, որ երկրորդ փուլում բոլորն ընդդիմադիր թեկնածուի եւ ոչ թե գործող նախագահի շուրջը համախմբվելու հակում կունենան: Այնպես որ, առաջին փուլում հաղթելն ընդհանրապես հաղթելու միակ նախապայմանն է դառնում ՀՀ նախագահի համար»: Բայց Հայրիկյանը վկայակոչեց 1996-ի նախագահական ընտրությունների օրինակը, «երբ ոմանք ձգտում էին, եւ նրանց հաջողվեց մեկ փուլով ավարտել ընտրությունները, սակայն կարճ ժամանակ անց ավարտվեցին հենց իրենք: Հետեւաբար, 1996-ի նախադեպը պիտի ոչ թե գայթակղի, այլ նախազգուշացնող դեր ունենա»:

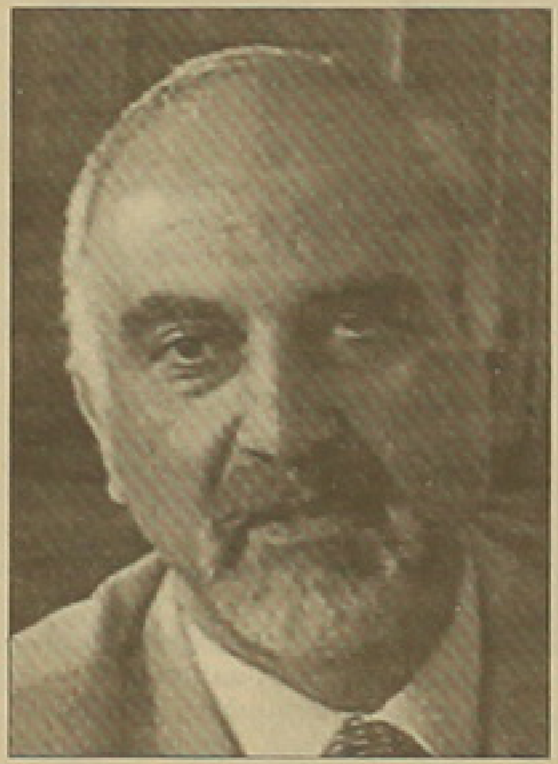

Նախագահին այս խորհուրդը տալուց հետո Պ. Հայրիկյանը հասավ 16 ընդդիմադիր կուսակցությունների ստեղծած դաշինքին: Ըստ ԱԻՄ առաջնորդի, որպեսզի այս միավորումը վերածվի միասնական թեկնածուով նախընտրական դաշինքի, պիտի նախ հստակ գիտակցի իր նպատակային լինելն ու խուսափի այսօր եղած սկզբունքային ու գաղափարախոսական բանավեճերից: Դաշինքը պիտի համաձայնության գա կոալիցիոն, անցումային կառավարության կազմի վերաբերյալ: Վերջապես ամենակարեւորը, Հայրիկյանի համոզմամբ, դաշինքը պիտի գա համաձայնության, որ միասնական նախագահը պիտի լինի զուտ անցումային շրջանի համար եւ երկու տարի պաշտոնավարելուց հետո կամավոր հրաժարական տալու պարտավորություն ստանձնի:

Գալով իր թեկնածությանը, ԱԻՄ նախագահը տեղեկացրեց, որ կուսակցության համագումարն արդեն իսկ առաջադրել է իրեն որպես ՀՀ նախագահի թեկնածու: Բայց ինքը վերջնական որոշում կկայացնի հասարակական կարծիքի ուսումնասիրություններից հետո: Առայժմ, Հայրիկյանի վստահեցմամբ, հարցումների արդյունքները խանդավառում են:

Վերջում Հայրիկյանը խոսեց սեպտեմբերի 27-28-ը Հելսինկի կատարելիք իր այցի մասին: ԱԻՄ-ը Հայաստանը պիտի ներկայացնի Եվրոպայի քրիստոնեադեմոկրատական ուժերի 4-րդ համաեվրոպական վեհաժողովին: Մարդու իրավունքներին ու ժողովրդավարությանն առնչվող խնդիրներ քննարկող նախորդած խորհրդաժողովներին ԱԻՄ-ն արդեն մասնակցել է:

ԼՈՒԻԶ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Պետավտոտեսչությունը չափն անցնում է... անգործությամբ

Երբ մայրաքաղաքի փողոցներում նոր-նոր էին հայտնվում մայթ ու փողոց փորող-քանդող-տեղափոխող, երբեմն էլ նաեւ չտեղափոխող ծանրաքաշ առաջին մեքենաները, ավերման տհաճությունը մեղմվեց նրանով, որ վերանորոգման աշխատանքներ կոչեցյալը շուտ պիտի ավարտվի: Արդյունքում էլ կունենանք ոչ թե հավերժորեն «կարկասած» փողոցներ ու մայթեր, այլ, ինչպես ասում են, կապիտալ վերանորոգված:

Բայց արդեն մի քանի ամիս, քայլում ենք հողոտ, փոշոտ, քարուքանդ փողոցներում: Դեռ ավելացրած նաեւ, որ, օրինակ, Մաշտոցի պողոտայի ողջ երկարությամբ, թերեւս միայն Ամիրյան-Մաշտոցի պողոտա խաչմերուկում է «աչքերը թարթում» միակ աշխատող լուսազդանշանը:

Մնացյալ բոլոր խաչմերուկներում ճանապարհային երթեւեկությունը կանոնակարգում է... եւ ոչ մի պետավտոտեսուչ: Երթեւեկությունը կանոնակարգվում է մայրաքաղաքի անզիջում վարորդների եւ համբերատար վարորդների փոխզիջման միշտ վթարավտանգ հավասարակշռությամբ:

Նման իրավիճակը ոչ թե մեկ օրվա, այլ արդեն շաբաթների պատմություն ունի: Եվ սա նշանակում է ոչ թե թերանալ, այլ ուղղակի չափն անցնել:

Մի՞թե հնարավոր չէ կարգավորել երթեւեկությունն այնպիսի բանուկ փողոցում, ինչպիսին Մաշտոցի պողոտան է: Եթե նման հարցի պատասխանը ցանկության բացակայությունը չէ, ապա դա նշանակում է, որ այսօրվա պետավտոտեսուչների «հանճարն» ու «արժանապատվությունը» չեն ներում տնկվել որեւէ խաչմերուկում եւ անեկամուտ աջ ու ձախ անել այլ դեպքերում այնքան եկամտաբեր փայտիկներով:

Էհ... Մինչեւ ե՞րբ...

Մինչեւ ե՞րբ անտարբերության եւ անտերության նման իրավիճակ պիտի լինի մայրաքաղաքի փողոցներում: Մինչեւ ե՞րբ ոչ մեկին չի հետաքրքրելու, թե ով, որտեղ եւ ինչով է զբաղվում: Եվ մինչեւ ե՞րբ պետության մեջ վերահսկողություն կոչվող անիծյալ գործառույթը չի ծառայելու իր նպատակին:

Լուսազդանշանների չաշխատելու արդեն շաբաթվա պատմություն ունենալը խայտառակություն է, քանի որ ոչ մի վերադասի չի մտահոգում երթեւեկության, հետեւաբար հասարակական անվտանգության հարցը: Մինչդեռ պետականության գաղափարախոսությունը ենթադրում է, որ հասարակական անվտանգության ապահովումը պետության գործառույթ է: Սակայն ո՞ւմ հոգն է դա: Թերեւս ոչ մեկի:

Միեւնույն ժամանակ, Մաշտոցի պողոտան դատապարտված է անընդհատ խցանվելու, քանի որ ավտոտեսուչները չեն կարողանում փոխարինել չաշխատող լուսազդանշաններին:

Իսկ ամենահետաքրքրականն էլ զուցե այն է, որ նման անգործության նկատմամբ ոչ մի վերաբերմունք չեն ցուցաբերում պետական պատասխանատու այրերը: Նրանք ավելի շատ մտահոգված են ոչ աշխատանքային խնդիրներով:

Ինչեւէ, այս անգործությունն ու անտարբերությունն արդեն անցնում են բոլոր թույլատրելի եւ անթույլատրելի սահմանները: Եվ եթե ասում են, որ ամեն ինչ կարող է սիրո նշան լինել, բացի անտարբերությունից, ուրեմն մենք պիտի հստակ գիտակցենք, որ մեր պատասխանատուները մեզ բացարձակ չեն սիրում:

Այս պարագայում կարող ենք ասել «հեչ էլ սիրեն», բայց գոնե մտահոգվեն մեր անվտանգությամբ:

Մտահոգությունն էլ արտահայտեն ոչ թե վայնասունով կամ մեծադղորդ բառակապակցությունների կամ բառախմբերի անհարկի «արտադրությամբ», այլ՝ ցանկացած անլուսազդանշան խաչմերուկի մեջտեղում կանգնելով եւ կարգավորելով ճանապարհային երթեւեկությունը:

Այլապես մնում է փաստել, որ պետավտոտեսչությունը կամ դադարել է գործել, կամ գտնում է, որ ճանապարհային երթեւեկության «թերություններն ու արատներն» իրենց չեն վերաբերում:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հիշենք թագավորական փառերը

Արագածոտնի մարզի Աղձք գյուղում, Ամբերդի անդնդախոր կիրճի աջափնյա դարավանդի վրա է հայ Արշակունիների դամբարանը:

Աղձքի արքայական դամբարանի մասին արժանահավատ տեղեկություններ են հաղորդում պատմահայր Մովսես Խորենացին եւ Փավստոս Բուզանդը, համաձայն որոնց դամբարանը կառուցվել է 364 թ., հայ-պարսկական պատերազմի եռուն շրջանում: Հայոց արքաների միակ հավաստի եւ պահպանված դամբարանն այսօր, հայոց պետականության վերականգնման եւ կայացման տարիներին անմխիթար վիճակում է՝ լքված եւ մոռացության մատնված: Աղձքի արքայական դամբարանի շրջակայքը 1973-75 թթ. հետազոտել եւ պեղել է ՀՀ պատմության ու մշակույթի հուշարձանների պահպանության վարչությունը: 1635 տարի առաջ Աղձք գյուղում (նախկին անունը Զորափ) կառուցվեց հայոց Արշակունի արքաների դամբարանը, որն էլ դարձավ ուխտատեղի: Վասակ զորավարը, որ 27 ճակատամարտ է տվել եւ որոնցից ոչ մեկում չի պարտվել, վերջին ճակատամարտում լուծեց մի մեծ խնդիր՝ հետ բերեց մեր թագավորների գերված աճյունները, որոնք էլ ամփոփվեցին Աղձքում: Այսօր դամբարանի ներսի պատին անզեն աչքով տեսնում ենք քանդակված մի մերկ հերոսի, որը նիզակը ձեռքին շանթում է վարազին: Թեպետ Աղձքի դամբարանը միակը չէ շրջապատում, սակայն ամենասուրբ դամբարանն է, որտեղ (ըստ Փ. Բուզանդի) հավանաբար հանգչում են Վաղարշակի աճյունը (Վաղարշապատը կառուցող), Տիրանինը (որին սպանել են 350-ին Աղձքում), Տրդատինը (Գառնիի տաճարը կառուցող ու առաջինը քրիստոնեություն ընդունող), նաեւ Խոսրով Կոտակինը (որը հայոց մայրաքաղաքն Արտաշատից տեղափոխեց Դվին, հիմնեց Խոսրովի անտառը):

Սեպտեմբերի 22-ի վաղ առավոտից Երեւանի Հանրապետության հրապարակից սկիզբ կառնի ուխտագնացություն՝ Արշակունի արքաների դամբարան, որտեղ ուխտագնացներին Արագածոտնի մարզի Աղձք գյուղի ողջ բնակչությունն աշնանային բերք ու բարիքով զարդարված 40 սեղաններով կդիմավորի: Կտրվեն վերջին պեղումների մասին մանրամասն տեղեկություններ, կհնչեն ազգային երգն ու պարը մինչեւ ուշ գիշեր: Աղձք գյուղի տոնախմբությունն ու ուխտագնացությունը կդառնան ամենամյա, ուր կօծվեն ու երդում կտան մեր զինվորները: Միջոցառումը կընթանա վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի հովանավորությամբ, մշակույթի, երիտասարդության հարցերի նախարարության, Արագածոտնի մարզպետարանի աջակցությամբ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԿԱՆԱԴԱ

Զորյան ինստիտուտի խրախուսելի նախաձեռնությունը

25 շրջանավարտներ ավարտել են ցեղասպանության համալսարանական ծրագիրը

Տորոնտոյից էլ. փոստով ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ տարբեր ազգությունների 25 ուսանողներ հաջողությամբ ավարտել են Զորյան ինստիտուտի «Ցեղասպանության եւ մարդու իրավունքների» ծրագիրը, որը խտացված ձեւով (50 ժամ) դասավանդվել է համալսարանում օգոստոսի 6-16-ը: Կուրսը գիտության տարբեր ճյուղերի մոտեցումներով եւ համեմատական նպատակադրումներով քննության է առնում Ցեղասպանությունը, առավել խորը բացահայտելու համար նրա հետեւանքների տիեզերական բնույթը:

«Հայկական համայնքում գործունեություն չեմ ծավալել եւ կարծում էի, որ հայ պատմաբանների շրջանում իմ տեղը չեմ գտնի: Բայց քանի որ այնտեղ չկար ազգայնամոլության զգացում, ես շատ հեշտությամբ հարմարվեցի խմբին, որը բաղկացած էր տարբեր ազգի եւ տարբեր մասնագիտությունների մարդկանցից: Այնտեղ կային պատմաբաններ, իրավաբաններ, սոցիոլոգներ, կենսաբաններ, հնէաբաններ եւ այլն: Առաջին դասը, որ սովորեցի, այն էր, որ մենք մենակ չէինք: Ուրիշներ էլ էին տառապել նույն ցավով, եւ մենք շատ բան կարող էինք սովորել միմյանցից», ասել է շրջանավարտ ուսանողներից Սինթիա Նազարյանը, որը շարունակելու է իր ուսումը Պրինստոնի համալսարանում:

«Կուրսը կազմակերպվեց ճիշտ ժամանակին, եւ ես հպարտ եմ, որ իմ գործընկերների՝ Թաներ Աքչամի, Յաիր Աուրոնի, Ֆրենք Չոքի, Լոռնի Շիրինյանի, Ռոջեր Սմիթի եւ Խաչիկ Թոլոլյանի հետ մասնակից եմ դրա իրականացմանը», նշել է Զորյան ինստիտուտի Ցեղասպանության ուսումնասիրության բաժնի տնօրեն Վահագն Տատրյանը:

Նախաձեռնելով նման կուրսի դասավանդումը, որը, ըստ լրատվության, շարունակվելու է, ինստիտուտը նպատակ ունի մասնագետներ պատրաստել Ցեղասպանության եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության գծով:

Շնորհավորանքի եւ խրախուսանքի արժանի մի նախաձեռնություն, որին հարատեւություն ենք ցանկանում:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Ջոն Հովսեփյանը նշանակվեց քաղաքային հանձնաժողովի անդամ

Լոս Անջելեսի քաղաքապետ Ջեյմս Հան քաղաքապետարանի որակի եւ արտադրողականության հանձնաժողովի անդամ է նշանակել Ջոն Վարդան Հովսեփյանին, հաղորդում է կանադահայ համայնքի «Ապագայ» շաբաթաթերթը: Հանձնաժողովը բաղկացած է 11 անդամներից, որոնք հիմնականում գործարար մարդիկ են:

Ջոն Հովսեփյանն, ըստ լրատվության, Հարավային Կալիֆոռնիայի համալսարանի շրջանավարտներից է եւ «Business Recovery Services» ընկերության տնօրենը: Գործարարական ծրագրեր է վերլուծում այնպիսի ընկերությունների համար, որոնց տարեկան եկամուտը տատանվում է 100 միլիոնից 3 մլրդ դոլարի միջեւ: Իր պատասխանատվությունների մաս է կազմում նաեւ դրամական դժվարություններ դիմագրավող ընկերություններին օգնության հասնելը՝ նրանց արտադրողական գործունեությունը վերակազմակերպելով եւ նյութական փոխատվություն կատարած ընկերությունների հետ համաձայնությունները վերաձեւակերպելով:

Ջոն Հովսեփյանը Հայաստանյայց եկեղեցու Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Վաչե արք. Հովսեփյանի եղբոր զավակն է:

Հ. Ծ.

Օսմանեան կայսրութիւնը յարութի՞ւն պիտի առնէ...

Տեւական սպառնալիքը մեր անկախութեան

ՆՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

Իրաքի դէմ պատերազմի ջղագար պրոնտուքներէն անդին, Միջին Արեւելքի մէջ ամէն շահագրգիռ կողմ իր ծրագիրը կը պատրաստէ:

Տարբեր հարց, անշուշտ, թէ որքանո՞վ արդարացի կրնայ ըլլայ պատերազմ մը Իրաքի դէմ: Մեղադրանքները բազում են Իրաքի նախագահին՝ Սադդամ Հիւսէյնի դէմ, թէ՝ ան միջուկային զէնքեր կը պատրաստէ, իր ժողովուրդը կը ճնշէ, իր դրացիներուն վտանգ կը սպառնայ եւ այլն: Նոյնիսկ ամերիկացի քննիչներ, որոնք ՄԱԿ-ի հովանիով մտան Իրաք եւ երկար քննութիւններ կատարեցին, հրապարակով յայտարարեցին, թէ այդ հաստատումները հիմք չունին: Նոյնպէս, Ամերիկայի դաշնակիցները կը զգուշացնեն, թէ նման պատերազմ մը նախ խախտում պիտի ըլլայ միջազգային օրէնքի եւ աղէտաւոր պիտի ըլլայ ամբողջ Միջին Արեւելքին, մանաւանդ, երբ արիւնահեղութիւնը կը շարունակուի դեռ Պաղեստինի եւ Աֆղանստանի մէջ:

Միւս կողմէ ոչ մէկ ակնարկութիւն կամ մեղադրանք փաստուած այն միջուկային զէնքերուն մասին, զորս ունին Իսրայէլն ու Պակիստանը, որոնք կը կառավարուին երկու վայրենի իշխանաւորներով:

Աղմուկին, իրարանցումին եւ ամբողջատիրական մթնոլորտով տարուած պրոպագանդին մէջ խեղդուած է բուն իրականութիւնը, որ հետեւեալ հարցերէ կը բաղկանայ.

ա) Իրաք անհաշտ կերպով դէմ է Իսրայէլի, որ իր կարգին որոշած է քանդել այդ երկիրը ամերիկեան զէնքերով, արիւնով եւ քաղաքականութեամբ: Արդէն Ամերիկայի միջինարեւելեան քաղաքականութիւնը կը դարբնուի Իսրայէլի մէջ, իրողութիւն մը, որ վերջին շրջանին աւելորդ անգամ մը եւս փաստուեցաւ, երբ Շարոն անարգական կերպով արհամարհեց աշխարհի հզօրագոյն պետութեան նախագահը, երբ վերջինս կոչ ըրաւ պաղեստինեան հողերէն հեռացնել իսրայէլեան հրասայլերը: Եթէ այդ պատահարը որեւէ այլ երկիր ընդգրկէր, բացի Իսրայէլէ, ամերիկեան ամբողջ մամուլն ու Կոնգրէսը պիտի ոտքի ելլէին թէ՝ ինչպէս մարդիկ կը համարձակին անարգել մեր նախագահը: Սակայն, այս պարագային նախագահը ինքն է, որ մեղայի եկաւ եւ յանկարծ «հասկցա՛ւ», թէ ինչո՞ւ Իսրայէլ պէտք է շարունակէ ջարդարարութիւնը՝ «ինքզինք պաշտպանելու» համար:

բ) Փոխնախագահ Դիք Չէյնի Հէլիբըրթըն նաւթային ընկերութեան նախագահն էր, նոյնպէս նախագահ Բուշ եւ իր ամբողջ շրջապատը քարիւղային ճարտարարուեստը կը ներկայացնեն: Իրաքի դէմ շղթայազերծուած պատերազմ մը քանի մը տարի տարապայմանօրէն պիտի բարձրացնէ նաւթի գիները միլիոնաւոր դոլարի շահ ապահովելով նաւթային ընկերութեանց: Չէյնի եւ իր շրջապատը, իրենց ներկայ պաշտօններէն հեռանալէ ետք պիտի դառնան «խորհրդատու»ներ, կամ ճառախօսներ այդ ընկերութեանց եւ օրինաւոր կերպով պիտի ստանան իրենց վարձատրութիւնները միլիոնաւոր դոլարներով:

գ) Սառը պատերազմի աւարտով իր նշանակութիւնը կորսնցուցած պիտի ըլլար ռազմական արդիւնաբերութիւնը, եթէ ամէն կողմ խաղաղութիւնը հաստատուած ըլլար:

Նախագահ Այզընհաուըրի վերջին ազդարարութիւնը այն էր, թէ երկիրը պէտք չէ ենթարկուի ռազմական արդիւնաբերութեան (Military industral complex): Բայց այսօր տիրապետողը այդ արդիւնաբերութիւնն է, որ պիտի սնանի նոր պատերազմներով:

Վերջերս Էմ Այ Թի համալսարանի ականաւոր դէմքերէն Նաում Չոմսքի դասախօսութեան մը մէջ կը յայտնէր, թէ սառը պատերազմը պատճառ աւելի՝ պատրուակ մըն էր ռազմարդիւնաբերութիւնը կենդանի պահելու եւ զինեալ արկածախնդրութեանց դիմելու: Այսօր, սառը պատերազմի պատրուակը փոխարինուած է «ահաբեկչութեան վտանգով»:

Իրաքի դէմ պատերազմ մղելու իրական պատճառները վերոյիշեալ երեքն են, որոնք ծածկուած են «Ամերիկայի ազգային շահերուն» եւ «ապահովութեան» պիտակներու ետին, արդարացնելու համար պատերազմ մը, որ խորքին մէջ ներհակ է Ամերիկայի քաղաքական, ռազմական, տնտեսական եւ ազգային շահերուն:

Պատերազմի պատրաստութեան այս մթնոլորտին մէջ Թուրքիա առիթէն օգտուելով կը ջանայ իր սեփական հաշիւները լուծել: Թուրք իշխանաւորները նախ դէմ արտայայտուեցան Իրաքի դէմ մղուելիք պատերազմի մը՝ յետագային իրենց գործակցութիւնը աւելի սուղի ծախելու համար Ամերիկային, միեւնոյն ատեն իսլամական աշխարհին հաճելի թուելու համար:

Ամերիկայի պաշտպանութեան փոխնախարարը՝ Ուոլֆովից, որ տարիներէ ի վեր ջատագովը եղած է արաբական երկիրները ջախջախելու, վերջերս այցելութիւն մը տուաւ Թուրքիա եւ խոստացաւ Թուրքիոյ 16 միլիոն դոլարի պարտքին օժանդակութիւն ընծեռել, նոյն ատեն ապահովութիւն տալ թուրքերուն, թէ Իրաքի պատերազմէն ետք անկախ Քիւրդիստան մը պիտի չստեղծուի եւ այդ կերպով համոզեց Թուրքիան կողմնակից դառնալու իրաքեան պատերազմին:

Եթէ կայ ժողովուրդ մը, որ հայերէն աւելի խաբուած է աշխարհի մեծերէն, այդ ալ քիւրդ ժողովուրդն է: Ատոր համար է, որ կ՚ըսեն թէ քիւրդը բարեկամ չունի, բացի իր լեռներէն: Սեւրի դաշնագրով, հայերու կարգին քիւրդերը եւս պիտի ստանային իրենց ազատութիւնն ու ինքնիշխանութիւնը:

Սակայն Սեւրէն ի վեր անոնք կը շահագործուին դրացի պետութիւններէն՝ ներքին պատերազմներ մղելու եւ կամ անկախութեան սիրոյն կը յարին դրացի պետութեանց, ինչպէս Իրանի, Իրաքի կամ Թուրքիոյ, որոնք քիւրդը կը գործածեն հարեւանին դէմ իրենց հաշիւները մաքրելու:

Այսօրուան քաղաքական իրադրութեան մէջ փաստօրէն Հիւսիսային Իրաքի մէջ ստեղծուած է քրդական ինքնավարութիւն մը՝ ամերիկեան հովանաւորութեամբ եւ քաջալերանքով: Այնտեղ իշխող երկու ցեղախումբերը կը գլխաւորուին Մասուդ Բարզանիով եւ Ջալալ Թալաբանիով: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր աշիրէթը կոչած է քաղաքական պիտակով մը՝ Քիւրդիստանի Դեմոկրատական Կուսակցութիւն եւ Քիւրդիստանի Հայրենասիրական Միութիւն:

Ամերիկեան քաղաքականութիւնը լուրջ երկընտրանքի մը առջեւ է. քիւրդերը Սադդամ Հիւսէյնի դէմ հանելու համար պէտք է խոստումներ տայ՝ նուազագոյն չափով գոհացնելու անոնց անկախութեան ձգտումները: Միւս կողմէ Թուրքիան պատերազմի մէջ ներքաշելու համար պէտք է խոստանայ, թէ պիտի արգիլէ անկախ Քիւրդիստանի մը հաստատումը: Սակայն, եթէ պատմութիւնը դաս մը ունի սորվեցնելիք, այն է, թէ մեծ պետութիւնը երկու կողմերուն ալ պիտի խոստանայ իրենց ուզածը եւ պատերազմը աւարտելէ ետք կացութիւնը պիտի տնօրինէ այնպէս, ինչպէս իր սեփական շահերը կը պահանջեն:

Քիւրդերը իրենց ակնկալութեանց մէջ շատ առաջ գացած են, մանաւանդ Բարզանիի կուսակցութիւնը կը պահանջէ, որ Իրաքի պատերազմէն ետք հիմնուի դաշնակցային (ֆեդերատիւ) պետութիւն մը, ուր քիւրդերը ունենան իրենց ինքնավարութիւնը՝ խորհրդարանով, դրօշակով եւ Քիրքուք մայրաքաղաքով, որ Հիւսիսային Իրաքի ամէնէն հարուստ քարիւղային հանքերուն մօտ կը գտնուի:

Վերջին շրջանին քիւրդերը անխոհեմութիւնը ունեցան դարձեալ գործածուելու թուրքերէն, ինչպէս գործածուած էին հայերու դէմ Առաջին Աշխարհամարտի օրերուն եւ անկէ առաջ: Արդարեւ, Բարզանիի հաւատարիմ քիւրդեր միացան թրքական բանակին՝ ջախջախելու համար իրենց արիւնակից այլ քիւրդերը, որոնք Օջալանի գլխաւորութեամբ զինեալ ապստամբութեան ելած էին թուրք բանակին դէմ: Հիմա որ Օջալան ձերբակալուած է եւ իր կազմակերպութիւնը՝ Փ. Ք. Ք-ն փաստօրէն ցրուած, Թուրքիան դարձած է իր նախկին զինակիցին՝ Բարզանիի դէմ, որուն ալ եւս պէտք չունի այսօր: Նախ Թուրքիոյ վարչապետը սաստեց Բարզանին եւ ապա պաշտպանութեան նախարար Սաբահեթթին Չաքմաքօղլուն. ան ըսաւ թէ «հիւսիսային Իրաքը կը գտնուի Թուրքիոյ անմիջական հովանիին տակ եւ պիտի չարտօնենք, որ այդ շրջանը ենթարկուի այլ ուժերու շահերուն»:

Աւելին, Չաքմաքօղլու համարձակութիւնն ունեցաւ աւելցնելու. «Իրաքը բռնօրէն խլուած էր Թուրքիայէն Արեւմտեան ուժերու կողմէ եւ անջատուած Օսմանեան կայսրութենէն ու քանի որ թրքախօս բնակչութիւն մը կ՚ապրի այդ շրջանին մէջ՝ հետեւաբար Քիրքուքը եւ Մոսուլը թրքական հողեր են»: Երբ որ հարցը Հայոց ցեղասպանութեան շուրջ դառնայ՝ Թուրքիա կը չքմեղանայ, որ ատիկա Օսմանեան կայսրութեան շրջանին պատահած դէպք մըն է եւ արդի հանրապետական Թուրքիան գործ չունի այդ դէպքին հետ: Սակայն, միւս կողմէ քաղաքական առիթները օգտագործելով կը ջանայ վերականգնել Օսմանեան կայսրութիւնը կամ իր Թուրանական կայսրութիւնը:

Թրքական ծաւալապաշտութեան առաջին զոհերը դարձան հայերը, երբ Ֆրանսան դաւադրաբար Կիլիկիան յանձնեց թուրքերուն, որոնք ապա դարձան յոյներուն դէմ, զանոնք ծովը թափելով 1922-ին Իզմիրի մէջ, 1888-ին դարձեալ ֆրանսական դաւադրութեամբ Ալեքսանդրէթի սանճաքը խլուեցաւ Սուրիայէն եւ տրուեցաւ թուրքերուն: Նոյն տարիներուն Պարսկաստանի հետ հողային փոխանակում մը կատարելով Թուրքիա սահմանակից դարձաւ Նախիջեւանի, ապագային Ադրբեյճանի վրայով տարածուելու համար դէպի Միջին Ասիա. այսօր այդ պատեհութիւնը ստեղծուած է Խորհրդային Միութեան փլուզումով:

Եուկոսլաւիոյ պատերազմին Թուրքիան հրաւիրուեցաւ ՆԱՏՕ-ի հովանիով ուժ ղրկելու այնտեղ իբրեւ Օսմանեան օրերէն շրջանին հետ կապ ունեցող պետութիւն: Մինչդեռ Օսմանեան պետութիւնն էր, որ 400 տարի իշխելով այդ շրջանին, սլաւները բռնի կրօնափոխութեան ենթարկելով ազգամիջեան պայթուցիկ կացութիւն մը թողած էր Բալկաններու մէջ:

1974-ին Թուրքիայ յարձակեցաւ Կիպրոսի վրայ եւ գրաւեց այդ անկախ կղզիին հողամասին 38 տոկոսը՝ թուրք փոքրամասնութիւնը պաշտպանելու պատրուակով, եւ այսօր վարչապետ Էջեւիթ կը սպառնայ Կիպրոսի գրաւեալ մասը միացնել Թուրքիոյ մայրցամաքամասին:

Օսմանեան կայսրութիւնը 1878-ի Բեռլինի դաշնագրով Կիպրոսը զիջած էր Անգլիոյ, որպէս ռազմախարիսխ օգտագործելու արեւելեան Միջերկրականի մէջ: 1960-ին Կիպրոս դարձաւ անկախ հանրապետութիւն:

Ինչպէս կը տեսնուի, Թուրքիա ամէն քաղաքական ու պատմական առիթ պիտի օգտագործէ ընդարձակելու իր հողամասը եւ նոյնիսկ պիտի փորձէ իրականացնել Էնվէր փաշային երազը, որ էր Ռուսաստանի յեղափոխութենէն օգտուելով Միջին Ասիոյ թրքացեղ ժողովուրդները միացնել եւ իսլամական կայսրութիւն մը հաստատել:

Այսօր ահա, թուրք պետութեան ամէնէն կարեւոր պաշտօնատարներէն մէկը Իրաքի մէկ մաս կը պահանջէ իբրեւ Օսմանեան ժառանգ:

Թուրքիոյ ծաւալապաշտ ախորժակները ուղղուած են շրջանի բոլոր պետութեանց դէմ եւ առաջին հերթին՝ Հայաստանի: Հայաստան առանձին չի կրնար կեցնել թրքական հաւանական յառաջխաղացք մը՝ եթէ ամբողջ աշխարհի հայութիւնը չմիանայ անոր, մասնաւորաբար Ամերիկայի հայութիւնը, որ հրեաներուն օրինակով կրնայ սատարել Հայաստանի ապահովութեան եւ ստեղծուելիք տագնապներու քաղաքական լուծման:

Դետրոյթ, ԱՄՆ

Լոյս է տեսել «Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան արխիւներ» մատենաշարի հերթական հատորը

Այս տարվա թվականով վերջերս Անթիլիասում լույս է տեսել Կիլիկիո աթոռի դիվանի մատենաշարի հերթական՝ երրորդ հատորը՝ «Թղթակցություն Մեծի տանն Կիլիկիո երեք կաթողիկոսներու եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Խորեն Ա. Մուրադբեկյանի» վերնագրով: Ինչպես մատենաշարի նախորդ հրատարակությունները, այս հատորը եւս բարեխիղճ ու բծախնդիր մոտեցումով կազմել, ծանոթագրել ու հրատարակել է լիբանանահայ վաստակաշատ մտավորական, գրականագետ Գրիգոր Շահինյանը: 363 էջ ծավալով այս գիրքը լույս է տեսել Գալուստ Գյուլբենկյանի հիմնարկության մեկենասությամբ:

Հատորի սկզբում կազմողի «Նախաբանն» է, ուր նա տեղեկություններ է հաղորդում հրապարակվող փաստաթղթերի, դրանց ժամանակաշրջանի ու փաստաթղթերին առնչված զանազան հարցերի մասին:

Հատորում հրապարակվել է 159 փաստաթուղթ (նամակ, հեռագիր, կոնդակ, շրջաբերական եւ այլն), որոնցից 11-ը որպես «հավելված» բուն թղթակցություններին (148 փաստաթուղթ): Դրանք ընդգրկում են 1920 թ. ամառ ու 1938 թ. գարուն ժամանակաշրջանը եւ գրագրություններ են փոխանակված Խորեն Ա, Սահակ Բ, Բաբկեն Ա աթոռակից եւ Գարեգին Ա Հովսեփյանց կաթողիկոսների միջեւ: Հետեղեռնյան ու խորհրդայնացման առաջին տասնամյակներն իրենց շեշտված կնիքն են դրել գրությունների բովանդակության վրա՝ երկու կաթողիկոսությունների ու նրանց միջեւ հարաբերությունների հարցեր, գաղթօջախներ, մասնավորաբար Լիբանանի, Սիրիայի, ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի հայության կազմակերպչական ու երկփեղկվածության խնդիրներ, հայրենադարձության, հայրենիքի վերաշինության ու Ս. Էջմիածնի նորոգության սփյուռքահայության մասնակցության եւ շատ այլ հարցեր: Փաստաթղթերի կեսից ավելին առնչվում են 1934 թ. օգոստոսին հայրապետական նվիրակ ու արտասահմանում Խորեն Ա-ի լիազոր ներկայացուցիչ նշանակված Գարեգին արք. Հովսեփյանցի գործունեությունը գաղթօջախներում, մասնավորաբար ԱՄՆ-ում:

Հատորն ավարտվում է ծանոթագրությունների բաժնով, ուր մի քանի տողով նկարագրվում են փաստաթղթերի հիմնական թեմաները, տեղեկություններ տրվում հիշատակված անձանց մասին:

Ցավոք, հատորում տեղ են գտել թվականների սխալներ, բազմօրինակություններ, անճշտություններ ու բացթողումներ: Անձնանունների, տեղանունների ու թեմատիկ ցանկերի բացակայությունը փաստաթղթերից օգտվելը դարձնում է չափազանց դժվար, եթե ոչ անհնարին: Հուսով ենք, որ հատկապես սույն դիտողությունը նկատի կառնվի մատենաշարի հաջորդ հրատարակությունների ժամանակ:

Ստորեւ առանձնացնում ենք մի հատկանշական հատված գրքից:

ԳԷՈՐԳ ՅԱԶԸՃԵԱՆ

Կիլիկիո Բաբկեն Ա աթոռակից կաթողիկոսի հակազդեցությունը Ղեւոնդ արք. Դուրյանի սպանությանը

Հատվածներ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Խորեն Ա Մուրադբեկյանին ուղղած 31 դեկտ. 1933 թ. նամակից

...Այս ոճիրին մանրամասնութեանց տեղեակ չենք դեռ, բայց կը դիտենք, որ Շիքակ(ո)յի առուեստահանդէսին մէջ «Եռագոյն»-ի խնդրէն յետոյ Նիւ Եորքի մէջ Ռուսիոյ արտաքոյ կարգի դեսպան Լիթվինոֆի ընծայուած պատիւներուն մասնակցիլն է Ղեւոնդ Սրբազանին, որ կատղեցուցած է դաշնակցականները:

Մարդիկ ո՛չ մէկ նուիրականութիւն չեն ճանչնար:

Եղբայրասպան ոճիրներու մէջ գոհացում ու զովացում կը գտնէ իրենց մոլուցքը:

...Մենք կը խորհինք, թէ պէտք է օգտուիլ տխուր առիթէն եւ հետեւեալ կարգադրութիւնները ընել.

Ա. Դաշնակցականները պաշտօնապէս դատապարտել այս եւ ուրիշ սպանութեանց համար եւ վտարել զանոնք եկեղեցւոյ անդամակցութենէ եւ ազգային գործէրէ:

Բ. Կարգազուրկ ընել այն բոլոր եկեղեցականները, քահանայ, վարդապետ, եպիսկոպոս, որոնք դաշնակցական են յայտնի կամ գաղտնի:

Արդէն կարելի չէ հասկնալ, թէ ինչպէ՞ս եկեղեցական մը, մանաւանդ այսուհետեւ, կարող է յայտնի կամ գաղտնի յարած մնալ այնպիսի կուսակցութեան մը, որ կ՚սպաննէ իր կարգակիցները, իր լծակիցները, իր օծակիցները: Դաշնակցական եկեղեցականներ կամայ-ակամայ մեղսակից են այս ոճիրներուն:

Այսպիսիներ, եթէ խիղճ եւ գիտակցութիւն ունին, ինքնին պէտք է հեռանան Դաշնակցութենէն, եւ եթէ չհեռանան, պէտք է, որ հեռացնէ զանոնք Ամենայն հայոց կաթողիկոսը եկեղեցիէն:

Գ. Արդեօք հնար չէ՞, որ խ. կառավարութեան կեդրոնը բողոք բարձրացնէ Վաշինկթընի կառավարութեան մօտ եւ պահանջէ ոճրագործին մահը, եւ արգիլել տալ խորհրդային երկիրներու դէմ գրուածները դաշնակցական թերթերուն մէջ:

Խ. Ռուսիա եւ Ամերիկա դեռ նոր ճանչցան զիրար եւ բարեկամացան, այնպէս որ Ամերիկայի մէջ խ. երկիրներու դէմ եղած որեւէ արարք կամ գրուածք կարծենք թէ ներելի չէ, եւ ամերիկեան կառավարութիւնը չի ներեր, երբ բողոք բարձրացուի այդ մասին:

Ամէն պարագայի մէջ Մայր աթոռը պէտք է գործէ արթնցնելու համար սփիւռքի հայութիւնը եւ զգաստացնելու համար մեր կուսակցական հոգեւորականները, որպէսզի գոնէ եկեղեցին ազատի անոնց շահատակութիւններէն...»:

(«Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան արխիւներ» մատենաշար, թիվ 3, «Թղթակցութիւն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ երեք կաթողիկոսներ եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Խորէն Ա. Մուրադբէկեանի», Անթիլիաս-Լիբանան, 2002, էջ 87–89):

Ընտրապայքարում բանականությամբ չես հաղթի

Վաղը Գերմանիայում տեղի կունենան կանցլերի ընտրությունները

Սեպտեմբեր 22-ին 61,2 միլիոն ընտրող Գերմանիայում կկանգնի քվեատուփի առջեւ, ինչը 400.000-ով ավելի է, քան 1998-ին: 3,3 միլիոնն առաջին անգամ է ընտրում:

Թե՛ սպիտակահեր 60-ամյա Էդմունդ Շտոյբերը, թե՛ սեւահեր (չար լեզուներն, իհարկե, չեն պապանձվում՝ մազերը ներկում է) 58-ամյա Գերհարդ Շրյոդերը դպրոցում ամենաշատը մաթեմատիկան են սիրել: Շտոյբերը նախկինում երազել է ոչ թե վարչապետ, այլ ֆուտբոլի մարզիչ դառնալ, իսկ Շրյոդերը հիմա էլ ֆուտբոլի երկրպագու է: Երկուսից ո՞վ է ավելի հեշտ դժվար խնդիր լուծում կամ էլ ամենադիպուկ գոլը խփում, իհարկե, կպարզվի սեպտեմբերի 22-ի ուշ երեկոյան, ընտրարկղները բացելուց հետո: Իսկ հիմա՝ մասնագիտությամբ իրավաբան, գարեջուրը շշից խմող, 4 անգամ ամուսնացած կանցլեր Շրյոդերին Բավարիայի երկրամասի վարչապետ, իր գործի գիտակ Շտոյբերը հաճախ է հակապատկեր դառնում՝ հիշեցնելով իր 34 տարի նույն կնոջ հետ ամուսնացած լինելը: Միս սիրող գերմանացիներին 3-րդ կնոջից բաժանվելու համոզիչ փաստարկ Շրյոդերն ունի՝ 13 տարի ստիպված է եղել սիրած շնիցելը բանջարեղենը նախընտրող կնոջ աչքից հեռու ուտել, բայց ընդդիմադիրների համար, սա, ինչպես ասում են, հետաքրքրական չէ: Նրանք հրաշալի թիրախ են ընտրել՝ երկրի 4 միլիոնից ավելի գործազուրկները: Գերմանիայի արեւելյան շրջանները քանդուքարափ արած ջրհեղեղի ջրերը մի բան ամրացրել են՝ Շրյոդերի վարչապետական դիրքերը: Դժբախտության ժամին նրա արցունքները ժողովուրդը տեսավ, հիմա նրան ձայն տալով տեր կկանգնի խոստացած ծավալի վերականգնողական աշխատանքներին:

«Ռեյգանը վատ դերասան էր, լավ քաղաքական գործիչ, Շրյոդերը վատ կանցլերից աստիճանաբար վարպետ դերասան է դառնում»: Սեպտեմբերի 22-ից հետո ո՞ւմ կուզենայիք ԳԴՀ կանցլեր տեսնել՝ Շրյոդերի՞ն, թե՞ Շտոյբերին, իմ հարցմանն ի պատասխան արդեն թոշակառու պարոն Ռիխմանը վերոհիշյալ տողերին ավելացրեց՝ անաշխատների բանակը ոչ թե բառերով, գործով է պետք նվազեցնել: Շտոյբերին, իհարկե: Ինչպես խելքը գլխին իր Բավարիայի երկրամասն է կառավարում, այնպես էլ ամբողջ Գերմանիան կարող է կառավարել»: Գերմանիայում ամենախիտ բնակեցված Հյուսիս-Հռենոս-Վեստֆալյան երկրամասում շատերին հարցուփորձեցի: Ոմանք խոստովանում են, որ դժվարանում են ճիշտ ընտրություն կատարել, քանի որ ոչ թե ուղղակի երկրի վարչապետության երկու թեկնածուներից մեկին են ձայն տալու, այլ՝ կուսակցության: (Հետո արդեն 4 տարին մեկ ընտրվող Բունդեսթագի կողմից ընտրվում են դաշնային վարչապետը եւ նախարարները, ում նշանակում է 5 տարին մեկ դաշնային ժողովի կողմից ընտրված դաշնային նախագահը): Երիտասարդ կանայք նախընտրում են Շրյոդերին, 18-22 տարեկանները՝ նույնպես: Կարծիքների ներկապնակից մի քանիսն առանձնացնեմ: «Տարիներ շարունակ մեր ամբողջ ընտանիքը սոցիալ-դեմոկրատներին է ընտրել, այս տարի այդպես չենք անելու, փոքր կուսակցություններին ենք ձայն տալու: Նրանք են, որ ընտրախոստումները շահագրգիռ են կատարել, այլապես ընտրվելու հնարավորություն չեն ունենա: Խոշոր կուսակցությունները ժողովրդի մասին չեն մտածում», ասում է 50-ամյա Փեթեր Շիլլերը՝ գործազուրկ մի դիզայներ: Կառավարող Կարմիր-կանաչ (Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցություն եւ Միություն 90-Կանաչներ) կոալիցիայից շատերն են հիասթափված: Եվ ոչ միայն 4 միլիոնն անցնող գործազրկության պատճառով: «Կանաչները շեղվել են իրենց գծից, ի՞նչ գոյապահպանություն, ի՞նչ բան, դրանց մասին ընտրություններին նախօրեին մի փոքր աճպարարություն հիշեցին, իսկ մեր հիշողությունը փաստում է՝ նրանք արտաքին քաղաքականության հարցում էլ փոխզիջումների շատ դիմեցին», ասում է մանկապարտեզի վարիչ 45-ամյա Սյուզան Հայմանը: Դաշնային բանակում ծառայող 22-ամյա Բենիամին Ցարեսկին խոստովանում է, որ ինքն էլ, ընկերներն էլ ընտրություններին չեն մասնակցելու՝ որեւէ մեկին չեն հավատում, դժգոհ են թոյրոյից (բառախաղ է՝ գերմաներեն թոյըր նշանակում է թանկ, եվրոն այսպես են կոչում գները կրկնակի թանկանալու պատճառով): Այն, ինչ օրեցօր աճում է Գերմանիայում, ապրանքատեսականին ու գներն են, ասում է նա: «Ձեր ձայնը կվաճառեի՞ք», հարցնում եմ կատակելով: «Եթե մարմինն ու հոգին վաճառում են, ձայնն ինչո՞ւ ոչ, ասում է առաջին անգամ ընտրության գնացող Հաննելորեն, նվազագույնը՝ 500 եվրոյով միայն»: «Դուք չեք տեսել, մենք հրաշալի կանցլերներ ենք ունեցել, ինձ իր ափսոսանքն է հայտնում տարեց Քլաուս Բլումհագենը՝ անուններ թվարկելով՝ Կոնրադ Ադենաուեր, Հելմուտ Շմիդտ, Վիլլի Բրանդտ: Նման վառ անհատականությունների կարիք ունի այսօր Գերմանիան»: Քրիստոնեա-սոցիալիստ Շտոյբերը գործի մեջ հմուտ է, հոնքերը միշտ կիտած, սոցիալ-դեմոկրատ Շրյոդերի խոսքը համոզիչ հնչերանգ է գտնում, գործը բանի նման չէ, լիբերալ Վեստերվելլեն երազային խոստումներ է տալիս՝ կրճատել հարկերը, հրաշալի խայծ, ասում է Դեմոկրատական սոցիալիզմի կուսակցության համակիրներից մեկը: Նրա կարծիքով, քարիզմա միայն Գրեգորի Գիզին (ԴՍԿ) ունի: Եվ անհանգստությունը փոխանցում է ինձ՝ կնոջս ու աղջկաս էլ խնդրել եմ ձայնը ԴՍԿ-ին տալ, դուրս չմնան հանկարծ:

Թեպետ ժողովրդավար երկրներում մեծ ու փոքր գիտեն՝ մեկ ձայնն էլ կարեւոր է, բայց հայ ընտրողների հավաքական ձայնը հազիվ թե որեւէ կուսակցության հենակ դառնա: Այդուհանդերձ նրանց էլ մեզ հուզող հարցն ենք ուղղում: Երկմտելու առիթ շատերը չունեն՝ ընտրելու են ԴՍԿ-ին, կուսակցություն, որին հարող պատգամավորները Բունդեսթագում Հայոց ցեղասպանության հարցին սատար են կանգնում: Ըստ որոշ աղբյուրների, քուրդ ընտրողները պաշտպանելու են գործող կարմիր-կանաչ վարչակարգը:

Մեր հարցումները մի կողմ: Հիմա ամեն կիրակի 5 միլիոն ակնդիր ունեցող Սաբինա Քրիստիանսենի լրագրողական աշխատանքին հետեւենք: Գերմանիան առաջին անգամ օգտվեց ամերիկյան փորձից, վերջին շաբաթներին 90 րոպեանոց երկու հեռուստամարտ կազմակերպեց՝ վարչապետության երկու թեկնածուներին ուղիղ եթերի հնարավորություն ընձեռելով: Վերջին հաղորդումը, որ Սաբինան վարում էր գործընկերուհու՝ Մայբրիթ Իլլների հետ, դիտեց 15 միլիոն հեռուստադիտող, դրա արդյունքներին հետեւեց 600 լրագրող: Վերջիններս առավելություն տվեցին ներկա վարչապետին: Նա համակրելի է, հումորով, արժանահավատ: Հետաքրքիր էին հեռուստադիտող ընտրողի անմիջական պատասխանները: «Ո՞վ է առավել կոմպետենտ» հարցին իշխանություններին նախապատվություն տվեցին ջրհեղեղի հետեւանքները վերացնելու, արտաքին քաղաքականության, ընտանիքի քաղաքականության համար, ընդդիմությանը՝ աշխատանքի ապահովման, հարկային քաղաքականության եւ տնտեսության հարցում:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

Գերմանացի նախարարը Բուշին համեմատեց Հիտլերի հետ

Սպիտակ տունը վրդովմունք է արտահայտել այն կապակցությամբ, որ Գերմանիայի արդարադատության նախարար Հերտա Դոբլեր Գմելինը զուգահեռ է անցկացրել Իրաքի նկատմամբ Ջորջ Բուշի գործողությունների եւ Ադոլֆ Հիտլերի վարքագծի միջեւ: Ռոյթեր գործակալությունը մեջբերում է Սպիտակ տան մամլո քարտուղար Արի Ֆլեյշերի երեկվա հայտարարության այն մասը, թե ԱՄՆ-ն ու Գերմանիան ունեն վաղեմի եւ ամուր կապեր, բայց գերմանացի նախարարի արտահայտությունները «անըմբռնելի են ու վիրավորական»:

Հերտա Դոբլեր Գմելինը գերմանական «Շվեբիշես թագբլատ» թերթին տված հարցազրույցում Իրաքի խնդրի առթիվ հայտարարել էր. «Բուշն ուզում է մարդկանց ուշադրությունը շեղել իր երկրի ներքին խնդիրներից: Սա դասական մարտավարություն է: Այն օգտագործել է Հիտլերը»:

Ըստ Ռոյթերի հաղորդման, ամերիկացիներն արդեն իսկ դժգոհ էին, որ Գերմանիայի կանցլեր Գերհարդ Շրյոդերն ԱՄՆ-ի հակաիրաքյան քայլերի նկատմամբ իր բացասական վերաբերմունքն օգտագործել է նախընտրական արշավում, բայց մինչ օրս հրապարակավ չէին խոսել այդ մասին:

Պակիստանում ձերբակալվել են 7 արմատականներ

Ծրագրված էր մահափորձ Մուշարաֆի դեմ

Մարտին եւ սեպտեմբերի 11-ին «Ալ Ղաիդայի» հայտնի դեմքեր Աբու Զուբեյդայի եւ Ռամզի Բեն ալ Շիբի ձերբակալություններից հետո Պակիստանի ոստիկանությունը սեպտեմբերի 19-ին Կարաչիում հերթական շուրջկալը կազմակերպեց՝ ձերբակալելով 7 կասկածյալների, որոնք համարվում են «երկրում ամենաշատ որոնվող ահաբեկիչները»: Նրանց մեջ է ոմն «Շարիք», որին Իսլամաբադի իշխանությունները ներկայացնում են որպես Կարաչիում մայիսի 8-ին իրականացված ահաբեկչության կազմակերպչի: Այդ օրը զոհվել էին ֆրանսիացի 11 նավաշինարար ճարտարագետներ եւ 3 պակիստանցիներ:

«Շարիքի» գաղտնարանում Պակիստանի ոստիկանությունը հայտնաբերել է «մեծ քանակությամբ զենք ու զինամթերք», այդ թվում պայթուցիկներ, նռնակներ եւ հրթիռներ: «Լիբերասիոն» թերթը հիշեցնում է, որ անցյալ շաբաթ Ռամզի Բեն ալ Շիբի ձերբակալության պահին հայտնաբերվել էր բարդ կառուցվածքով մի պայթուցիկ սարք, որի նմանակն օգտագործվել էր Կարաչիում, մայիսի 8-ի ահաբեկչության ժամանակ:

Չորեքշաբթի ձերբակալված 7 անձինք պատկանում են իսլամիստական «Հարկաթուլ մուջահիդին ալ ալամի» խմբին, որը Հնդկական Քաշմիրի անջատական ապստամբների հետ է կապված: Կասկածներ կան, որ մայիսի 8-ի ահաբեկչությունից բացի, այդ արմատական խումբը կազմակերպած լինի նաեւ հունիսի 14-ի ահաբեկչությունն ԱՄՆ հյուպատոսության դեմ (14 զոհ), ինչպես նաեւ մահափորձ Պակիստանի նախագահ Փերվեզ Մուշարաֆի դեմ, երբ նա երկուշաբթի օրն այցելել էր ռազմահանդերձանքի մի ցուցասրահ: Ըստ Պակիստանի ներքին գործերի նախարարի, խումբը նաեւ կապ է ունեցել ամերիկացի լրագրող Դենիել Փերլի առեւանգման ու սպանության հետ:

Պ. Ք.

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՄՆ-ը գիտի, որ Վրաստանում կան ահաբեկիչներ, բայց չգիտի նրանց տեղը

Մ. Նահանգները տեղեկություններ ունի, որ Վրաստանում շարունակում են գործել միջազգային ահաբեկիչներ եւ ահաբեկիչների պատրաստման ճամբարներ, ԱՄՆ Կոնգրեսի հետախուզությունների հանձնաժողովի կազմակերպած լսումների ժամանակ հայտարարել է ԱՄՆ պաշտպանության փոխնախարար Պոլ Վոլֆովիցը: «Կան պետություններ, ինչպես Վրաստանն ու Եմենը, որտեղ, ինչպես մեզ հայտնի է, կան ահաբեկիչներ եւ ոչ միայն ահաբեկիչների պատրաստման ճամբարներ», ասել է Վոլֆովիցը: Երբ Սենատի հետախուզությունների հանձնաժողովի նախագահ Ռոբերտ Գրեմը հետաքրքրվել է, թե ԱՄՆ զինված ուժերն Աֆղանստանի օրինակով ինչո՞ւ այլ երկրներում հարվածներ չեն հասցնում ահաբեկիչների ճամբարներին, Վոլֆովիցը պատասխանել է, որ ԱՄՆ-ը Վրաստանին եւ Եմենին փորձում է օժանդակել ահաբեկչության դեմ պայքարում, բայց դեռեւս հստակ տեղեկություններ չունեն ահաբեկիչների եւ ահաբեկիչներ «արտադրող» ճամբարների վայրի մասին: «Եթե մենք ունենանք ճշգրիտ լրատվություն, իսկ այդ պետությունները գործելու պատրաստակամություն չհայտնեն, ապա այդ դեպքում ստիպված կլինենք ինքներս վճռել այդ խնդիրը», ասել է Վոլֆովիցը:

Սպիտակ տան վրա Կանադայից հարձակման սպառնալիք

Ամերիկյան հետախուզությունը ներկայումս մեծ ջանքեր է գործադրում գտնելու Սուդանի ռազմաօդային ուժերի նախկին օդաչուներից մեկին, որը մտադրվել է մարդաշատ ինքնաթիռ առեւանգել Սպիտակ տունը ոչնչացնելու նպատակով: «Վաշինգտոն թայմս» թերթի տվյալներով, ենթադրյալ ահաբեկիչը, որի անունը չի հիշատակվում, պատրաստություն է անցել Աֆղանստանում եւ կապված է «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության հետ:

ԱՄՆ-ում բոլոր իրավապահ ստորաբաժանումների ստացած հստակ նախազգուշացման մեջ ընդգծվում է, որ կասկածյալն անցյալ շաբաթ Կանադա է ժամանել եւ ներկայումս վերջին նախապատրաստություններն է տեսնում ահաբեկչությունից առաջ:

Նույն թերթը միաժամանակ նշում է, որ Կանադայի իշխանություններն առայժմ որեւէ տեղեկություն չունեն իրենց երկրի տարածքում հիշյալ սուդանցու գտնվելու վերաբերյալ: ՀԴԲ-ի եւ ԿՀՎ-ի պաշտոնական ներկայացուցիչները հրաժարվում են մեկնաբանել «Վաշինգտոն թայմսի» հրապարակումը:

Ամերիկյան վարչակազմը Սուդանն ընդգրկել է ահաբեկչությունը հովանավորող երկրների ցանկում, թեեւ Խարտումը պաշտոնապես դատապարտեց սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունները եւ հակաահաբեկչական պայքարում ԱՄՆ-ի հետ գործակցելու պատրաստակամություն հայտնեց: ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի կազմած հատուկ հաշվետվության մեջ նշվում է, որ Սուդանը «դրախտային վայր» է ամեն կարգի ահաբեկչական կազմակերպությունների, այդ թվում՝ «Ալ Ղաիդայի» համար:

Կինո

Առիթը

Երեք տարի առաջ Թորոնթոյի հայկական համայնքի կենտրոնում մի համեստ ընդունելություն էր կազմակերպվել իմ պատվին։ Ներկա էր նաեւ կինոարտադրող Ռոբերտ Լանտոսը, որի հետ արդեն վաղուց եմ աշխատում, եւ իմ խնդրանքով նա մի փոքրիկ ելույթ ունեցավ։ Լանտոսն ասաց, թե շատ ֆիլմեր է տեսել իր ժողովրդի (հրեաների - Զ. Բ.) տառապանքների մասին, բայց առայժմ ոչինչ՝ Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ։ Հետո նա ավելացրեց, որ ինձ կաջակցի, եթե ցանկանամ նման ֆիլմ ստեղծել։ Դա զարմանալի հրավեր էր եւ իսկական առիթ։ Ես տարիներ շարունակ մտածել եմ դրա մասին։ Առաջիկա աշխատանքն ու պատասխանատվությունը ինձ երկյուղ ներշնչեցին,

Ատոմ Եղոյանը «Արարատի» մասին

բայց միեւնույն ժամանակ զգացի, որ պահը վրա է հասել։ Ես օգտվեցի պատեհ առիթից, քանի որ գործնականորեն հեշտ չէ նման ֆիլմ նկարել։

Ֆիլմը ֆիլմի մեջ

Ռոբերտ Լանտոսը թողարկել է «Արեւալույսի համը»՝ մի պատմական կինոկտավ հունգարաբնակ հրեաների մասին։ Այս կարգի ֆիլմը հենց այն է, ինչի կարիքը մենք հայերս ունենք, բայց ես գիտեի, որ դա իրագործելու ընդունակ մարդը ես չեմ։ Դեյվիդ Լինի ոճի ուղղագիծ, ավանդական պատմական կինոնկար ստեղծելն ինձ համար չէ։ Ես կարող էի նկարահանել պարզ պատմական գործ, որ երբեւէ չի արվել, բայց դա այն ուղին չէ, որով աշխատում է միտքս։ Երբ պատկերացրի, որ դեպքերը հնարավոր է ընդգրկել ֆիլմի մեջ նկարահանվող ֆիլմում, ցույց տալ կադրեր, որոնք կդիտվեն՝ առանց խոսակցությունների տեղիք տալու, այդ ժամանակ էլ հասկացա, որ պատրաստ եմ նկարահանումներին։

Պատմությունը

Ես ցանկացել եմ խոսակցություն բացել պատմությունն արարելու մասին... Մենք պետք է հասկանանք, որ պատմությունը հենց այն է, ինչ ինքներս ենք ստեղծում։ Այսօր պատմությունը կատարված դեպքերը չեն, այլ այն, որ մեզնից ներում չեն հայցել։ «Արարատը» պատմական ֆիլմ չէ։ Շատերն են այդպես ընկալում, բայց այդ ընկալումը որեւէ հիմք չունի։ Իմ ֆիլմը խիստ կանոնական է, ես պետք է շեշտեմ սա։ «Արարատը» նկարահանվել է ներկայիս Թորոնթոյում եւ պատմության ուղվականների հետ ապրելու մասին է։ Այդ տեսակետից ֆիլմը, ըստ իս, աշխարհ է եկել ճիշտ ժամանակին՝ այս հարցադրումները դնելու իմաստով. որքանո՞վ է հասարակությունն ի վիճակի հանդուրժելու ուրիշի պատմությունը եւ պե՞տք է արդյոք հանդուրժի։

Ցեղասպանությունը

Ցեղասպանության փաստը անվիճելի է։ Ես հասկանում էի, որ ֆիլմի վերջում հանդիսատեսները կարող են հարց տալ, եթե ես ինքս ինձ հարց չտամ Ցեղասպանության իսկության մասին։ Այդ պատճառով էլ կարեւոր համարեցի վերջում մի ծանուցում զետեղել, որ հենց այս պատմական դեպքերն էլ ներկայացնում են Հայոց ցեղասպանությունը։ Փաստերը չեն վիճարկվում։ Հարցերն առնչվում են դրանց մեկնաբանման եղանակին։ Սա շատ խոր խնդիր է, քանի որ դասարանում մեկնաբանությունն է բնորոշում փաստերը։ Ես որպես արվեստագետ, ֆիլմում ասում եմ, որ փաստը բնորոշելն ու հետո մեկնաբանություն օգտագործելը եւ այդ փաստի ժխտումն ստեղծում են վերաբերմունքի սեփական մոդելը։ Դա դառնում է իրականություն, ճշմարտություն։ Ահա թե ինչն է վտանգավոր հայերի համար։ Եթե մենք շատ ուշադրություն հատկացնենք այն եղանակին, որով այս երկրորդ իրականությունը բնորոշում է պատմական փաստերի մեր ըմբռնումը, կդառնանք խոցելի... Պիտի խիստ շրջահայաց լինել, որովհետեւ հանցագործության մեջ այլ կողմ չկա։ Կարելի է հարցնել, թե ինչու է մեկը հանցանք գործել, բայց չի կարելի հանցագործի մեղքին թողություն տալ, քանի որ հարցրել ես, թե ինչու է նա այդ հանցանքը գործել։

Դատապարտումը

Իմ կարծիքով, ֆիլմն ամենեւին չի ջանում այսօրվա Թուրքիային ներկայացնել դիվային լույսով։ Փաստորեն՝ ընդհակառակը։ Ես փորձում եմ հանդիսատեսին խորհել տալ, թե ինչ է նշանակում դատապարտել այսօր ապրողներին այն արարքների համար, որ հանուն բարու կամ չարի գործել են նրանք, ովքեր այլեւս չկան։

Ժխտումը

Մյուս ժողովուրդների պատմության մեջ հերքվող աղետ չկա։ Իսկ սա Հայոց ցեղասպանությանը համընդհանուր բնույթ է տալիս՝ փաստորեն դարձնելով մարդկության դեմ գործված ոճիր, որը հետեւողականորեն ժխտվում է։ Ինչպե՞ս։ Որոնք են դրա հետեւանքները մեզ համար։ Ահա մեր առանձնահատկությունը։

Հիշողությունը

Այն դեպքերը, որ նկարագրված են ֆիլմում, լիովին հաստատված են եւ հիշողության մեջ դրոշմված։ Ֆիլմը չի փորձում դրան ոչինչ ավելացնել։ Խնդիրն այն է, թե իրադարձությունն ինչպես է սերնդեսերունդ փոխանցվում, ինչպես են նման բաները գոյատեւում եւ վերածվում զրույցների զավակների հետ, ամրապնդված ժառանգության։ Որպես հասարակություն՝ մենք հենվում ենք համընդհանուր հիշողության վրա, եւ պատմությունները, որ ծնողներից անցնում են երեխաներին, իսկ նրանցից էլ՝ իրենց երեխաներին, շատ կարեւոր են այն իմաստով, թե ինչ պիտի դառնանք։ Ես կենտրոնացել եմ մի պատմության վրա, քանի որ այդ պատմությունն է ինձ հոգեհարազատ, բայց ձգտել եմ ֆիլմը դարձնել հնարավորին չափ համապարփակ։

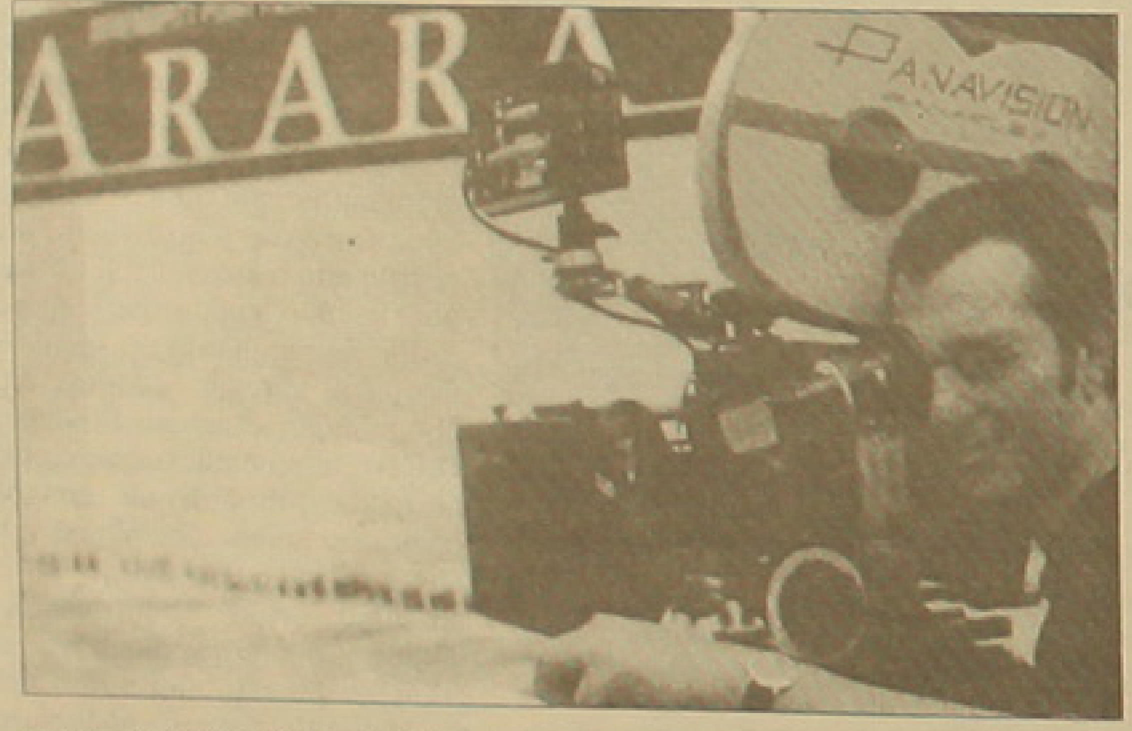

Ինքնությունը

Ոչ ոք ինձ չի հուշել անելիքս, եւ իմ աշխատանքը անձնական է։ Ես շատ եմ պրպտել, փորձել եմ չշեղվել իմ ճանապարհից, ես քաջ գիտակցում եմ իմ ինքնությունը։ Եվ «Արարատը» պատմում է իմ ինքնության, «ես»-ի մասին։ Որքան էլ ոմանք փորձեն թելադրել, թե իմ ֆիլմն ինչպիսին պիտի լիներ, դա միանգամայն անօգուտ է եւ ոչ մեկին պետք չէ։ Եթե նրանք այդքան լիավստահ են, թե գործն ինչպես կանեին, հաջողություն եմ մաղթում նրանց։

Ցավը

Հենց ի սկզբանե ես նպատակ ունեի այնպիսի կինոպատմություն անել, որը կներկայացներ իմ ինքնության մի մասը 18 տարեկանում։ Ես կարիք ունեի ինչ-որ ձեւով արտահայտելու այն ամենը, ինչին բախվել էի կյանքիս այդ շրջանում, այնպիսի պատմելաձեւ գտնելու, որ իմ ապրածը անհրաժեշտ եւ օգտակար լիներ ուրիշներին։ Ստեղծագործելը ցավը հաղթահարելու միջոց է։

Խեղվածքը

Ողջակիզման երեխաները հոգեկան խեղվածք են ստացել, դա խոր հետք է թողել նրանց վրա, բայց շատ քիչ են այդ սյուժեով գրված դրամաները։ Այս իմաստով, «Արարատը» կարող է դիմել հանդիսատեսների շատ լայն շրջանի, որովհետեւ խոսում է ոչ միայն այն եղանակի մասին, որով խեղվածքը խորանում է, այլեւ՝ ցույց տալիս մարդկանց, թե ինչ կլիներ, եթե Գերմանիան իր մեղքը չընդուներ։

Պատասխանատվությունը

Իհարկե, որոշ տեսարաններ հասկանալի են միայն հայերին, բայց ֆիլմը նախատեսված է միջազգային շուկայի համար, հետեւաբար պետք է հասցեագրված լինի բոլորին եւ համապատասխան հատկանիշներ ունենա։ Ուստի սխալներից խուսափելու նպատակով ես սցենարը հանձնել եմ հայ մասնագետների դատին։ Ոչ մի ֆիլմ այդքան մանրակրկիտ ստուգման չեմ ենթարկել, իսկ սա նշանակում է, որ գիտակցում եմ իմ պատասխանատվությունը։

Հավաստիությունը

Երկու թուրք լրագրող, որոնց հաջողվել էր «Արարատը» դիտել Կաննում, այն կարծիքին էին, թե ֆիլմը կարելի է ցուցադրել Թուրքիայում, այն պայմանով, որ կրճատվեն բռնաբարության երկու տեսարաններ... Ըստ այդ թուրքերի, սա արդեն չափից դուրս է, քանի որ իրենց երկրում, որտեղ ռազմական վարչակարգ էր, համազգեստ հագած մարդիկ չէին կարող այդպիսի բաներ անել։ Նրանց մեկնակետն այն էր, որ բռնաբարում էին գյուղացիներն ու քրդերը, իսկ թուրքական բանակը չէր կարող նման արարքներ թույլ տալ։ Մինչդեռ ֆիլմի բոլոր դեպքերը վավերական են ու բազմաթիվ որոնումների արդյունք։ Վանեցիների հագուստից սկսած՝ բոլոր մանրամասները հավաստի են։

Փաստարկները

Մենք փաստարկների ու երեւակայության կարիք չունենք, որպեսզի պատկերացնենք, թե ինչ է կատարվել։ Մեր ըմբռնողությունը պետք է բավականաչափ զորեղ լինի՝ իրեղեն ապացույցներ ունենալու անհրաժեշտությունից վեր ելնելու համար։ Բայց խնդիրը դա չէ։ Մենք ապրում ենք ոչ թե հոգեւոր, այլ նյութական աշխարհում։ Ուստի նրանք, ովքեր հոգեպես դատարկ են, փնտրում են փաստարկներ, որոնք կարող են լինել փողը, ինչպես իմ «Լուսավոր գալիք» ֆիլմում, կամ քաղաքական ճանաչումը։

Ապացույցները

Մեր դրամայի առանցքն այն մտայնությունն է, թե լուսանկարչական ապացույցներ չկան, որ ցուցադրենք։ Բայց սա կեղծիք է. պատկերներ կան։ Թուրքերը մեզ մեղադրել են, թե դրանք զեղծել ենք, ռետուշել։ Եթե ես ցինիկ լինեի, ուղղակի կասեի, որ այդ լուսանկարները այնքան էլ պիտանի չեն, քիչ բան են ասում մարդկանց։ Համենայն դեպս, մշակութային առումով, մեր վերաբերմունքը լուսանկարների հանդեպ տարօրինակ է։ Ահա թե ինչու, ինձ կարեւոր էր թվում պատմությանը մասնակից դարձնել մի լուսանկարչի եւ Արշիլ Գորկու ու իր մոր լուսանկարը։ Ես գիտակցում եմ, թե դա ինչ հուզական ներգործություն կունենա էկրանին ցուցադրվելիս։ Նույն տպավորությունը կգործի, ինչ գաղթականների թափորը առաջին անգամ տեսնելիս, քանի որ միանգամից տեսանելի է դառնում այն, ինչ մինչեւ օրս չենք պատկերացրել։

Հուզականությունը

«Արարատը», շատ առումներով, ավելի հուզական է, քան իմ մյուս ֆիլմերը, ինչի համար էլ արժանացա այն լրագրողների քննադատությանը, ովքեր նախկինում գնահատում էին ոճս։ Նրանց կարծիքով, այս աշխատանքը բնորոշ չէ ինձ։ Սա այնքան էլ պարզ չէ ինձ համար։ Որոշ տեսարաններ լիովին համահունչ են այն ամենին, ինչ արդեն արել եմ նախկինում։

Խորհրդավոր ուժը

Ցեղասպանությունն ու հայկական մշակույթը իմ շատ ֆիլմերի թեմաներից են, բայց արծարծվել են որպես անհատների կյանքում գործող խորհրդավոր ուժ։ Իսկ այստեղ, անհրաժեշտության բերումով, ավելին եմ ասել։

ՀԱՋՈՐԴ ՇԱԲԱԹ՝ ՀԵՌՈՒՍՏԱԷԿՐԱՆՆԵՐԻՆ

Արժե դիտել

27 սեպտեմբերի, 23.30 Արմենիա

■ **«Մուլեն Ռուժ»** ★★: Ռեժիսոր՝ Բազ Լուրման։ Դերերում. Նիկոլ Քիդման, Յուեն Մակգրեգոր, Ռիչարդ Ռոքսբուրգ, Ջոն Լեգուիզամո։ ԱՄՆ, 2001։

Վառվռուն մյուզիքլ բանաստեղծի եւ կուրտիզանուհու սիրավեպի մասին, ուր միահյուսված են Օրփեոսի առասպելի, «Տրավիատայի» եւ «Բոհեմի» մոտիվները։

27 սեպտեմբերի, 01.30 ՕՐՏ

■ **«Ութ ու կես»** ★★★: Ռեժիսոր՝ Ֆեդերիկո Ֆելլինի։ Դերերում. Մարչելլո Մաստրոյաննի, Անուկ Էմե, Սանդրա Միլո, Կլաուդիա Կարդինալե։ Իտալիա, 1963։

Ստեղծագործական ճգնաժամով բռնված կինոռեժիսորի «գիտակցության հոսքը» վերածվել է հոգու ներկայացման, որի կառնավալային շրջապտույտի մեջ միախառնվում են կյանքն ու անուրջները, երեւակայությունն ու հուշերը, իրական աշխարհն ու տեսիլքները։

28 սեպտեմբերի, 00.50 Երեւան

■ **«Ցերեկային գեղեցկուհին»** ★★★: Ռեժիսոր՝ Լուիս Բունյուել։ Դերերում. Կատրին Դընյով, Ժան Սորել, Պիեռ Կլեմանտի, Միշել Պիկոլի։ Ֆրանսիա-Իտալիա, 1966։

Սեւերինը՝ բարեկեցիկ ու վայելուչ մի կին, հետկեսօրյա ժամերին ճողոպրում է ընտանեկան հարկից՝ հասարակաց տանն իր ծածուկ իղձերին հագուրդ տալու։

28 սեպտեմբերի, 23.30 Հ1

■ **«Ութ կին»** ★★: Ռեժիսոր՝ Ֆրանսուա Օզոն։ Դերերում. Կատրին Դընյով, Իզաբել Յուպեր, Էմանյուել Բեար, Ֆանի Արդան, Վիրժինի Լեդուայեն, Դանիել Դարյո։ Ֆրանսիա, 2001։

Դետեկտիվի եւ սալոնային կատակերգության խառնուրդ, որի ութ հերոսուհիները փորձում են պարզել, թե իրենցից ով է սպանել ընտանիքի միակ տղամարդուն։

28 սեպտեմբերի, 23.30 Արմենիա, 23.35 Երեւան

■ **«Օուշընի 11 ընկերները»** ★: Ռեժիսոր՝ Սթիվն Սոդերբերգ։ Դերերում. Ջորջ Քլունի, Բրեդ Փիթ, Մեթ Դեյմոն, Ջուլիա Ռոբերտս, Էնդի Գարսիա։ ԱՄՆ, 2001։

Քրեական կատակերգություն Լաս Վեգասի երեք խոշորագույն խաղատների միաժամանակյա կողոպուտի մասին։

ՌԵՊԼԻԿՆԵՐ

■ Մառլեն Դիթրիխ

Եթե «անտարբեր» ածականը վերաբերում է զգացմունքների ոլորտին, ավելի լավ է ոչինչ չզգալ։

Սենտիմենտալ երեւալու վախը շատերին ստիպում է հրաժարվել զգացմունքներից։ Դա մեծ սխալ է։

Ամեն ոք բավականաչափ ուժ ունի՝ իր համոզմունքները մինչեւ վերջ պաշտպանելու համար։ Էժանագինը թանկ տեսք չունի։

Ճիշտ գործելու համար ազգը իդեալների կարիք ունի եւ ոչ թե միայն տնտեսական մրցակցության։

Դառը տեսարան

Կանն, 20 մայիսի, 2002 թ.։

«Արարատի» պրեմիերայից հետո հանդիսասրահը տասը րոպե շարունակ հոտնկայս ծափահարում է։

«Իմ ֆիլմերից ոչ մեկը նման ընդունելության չի արժանացել։ Հանդիսատեսը խիստ հուզված էր», վկայում է Ատոմ Եղոյանը։

Երեւան, 16 սեպտեմբերի, 2002 թ.։

«Մոսկվա» կինոթատրոնում, հատուկ լրագրողների համար «Արարատի» առաջին ցուցադրությունից հետո հանդիսասրահում լսելի են միայն նոսր ու նվաղուն ծափեր, իսկ հոտնկայսները պարզապես աճապարում են

դեպի ելքը։

Ատոմ Եղոյանը դարձյալ կնկատեր, որ իր ֆիլմերից ոչ մեկը նման ընդունելության չի արժանացել։ Ինչ մնում է հուզմունքի նշաններին, դժվար է դրանք շփոթել օլիմպիական հանգստության հետ։ Այնպիսի տպավորություն էր, թե մեր արդի լրագրության ու կինոաշխարհի ընտրանին այնքան ֆիլմեր է տեսել Հայոց ցեղասպանության մասին, որ մահու չափ հոգնելով այդ ծեծված թեմայից ընկել է պարտասուն ապատիայի գիրկը։ Եվ այս «ինտելեկտուալ ավանգա՞րդը» պիտի արժեւորի «Արարատի» նման բացառիկ գործի պատմական նշանակությունը մեզ համար։ Ոմանք, դատելով ճեմասրահային խոսքուզրույցից, չնչին բացառությամբ, այնքան աղոտ պատկերացում ունեին ֆիլմի, էլ չասած Եղոյանի պես արվեստագետի ստեղծագործության մասին, որքան Մարս մոլորակի, մյուսներն էլ ուղղակի ցնցված էին ձրի կինո նայելու հազվագյուտ հնարավորությունից, ինչպես հրճվանքով ազդարարեց մի տիկին։

Նույն տրագիկոմիկական պատկերն էր եւ անցյալ տարի Փարաջանովի թանգարանում, որտեղ ընդունելություն էր կազմակերպված կարճատեւ այցով Երեւանում գտնվող ռեժիսորի հետ։ Հայ լրագրողներն ու մշակութային աշխարհի երեւելիները, դարձյալ չնչին բացառությամբ, մազաչափ պատկերացում չունեին ոչ իրենց հետ հանդիպման եկած Եղոյանի, ոչ էլ նրա ֆիլմերի մասին, բայց միայն իրենց հայտնի տրամաբանությամբ, կամ էլ դրա իսպառ բացակայությամբ ակնկալում էին, որ նա պիտի իրենց ճանաչի։ Ոմանք, բարեկիրթ ու մեղմաբարո Եղոյանի օձիքից կառչած, եռանդագին տքնում էին այդ ուղղությամբ, մյուսներն էլ ինքնամոռաց խանդավառությամբ ձրի հյուրասիրությունն էին ըմբոշխնում։

Դառը տեսարան էր։ Ինչպես «Մոսկվա» կինոթատրոնում։

Էջը պատրաստեց
ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

Արթուր Գրիգորյանի չեմպիոնական 18-րդ տիտղոսը

Հայազգի բռնցքամարտիկը շուտով կդառնա ռեկորդակիր

Հայազգի պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Արթուր Գրիգորյանը, որը հանդես է գալիս Ուզբեկստանի դրոշի ներքո եւ ներկայումս Համբուրգի «Ունիվերզում» ակումբի անդամ է, պրոֆեսիոնալ ռինգում իր հերթական հաղթանակը տոնեց։ Բռնցքամարտի համաշխարհային կազմակերպության վարկածով աշխարհի չեմպիոնը թեթեւ քաշային կարգում արդեն 18-րդ անգամ պաշտպանեց իր տիտղոսը։ Պատվավոր տիտղոսի համար մենամարտում Արթուր Գրիգորյանը հաղթեց իտալացի Ստեֆանո Զոֆին։ Հաղթանակը հայազգի բռնցքամարտիկին հեշտությամբ չտրվեց։ Բոլոր 12 ռաունդներում էլ համառ պայքար էր ընթանում։ Ի վերջո մրցավարները միավորներով հաղթանակը շնորհեցին Արթուր Գրիգորյանին (118-112, 117-111, 116-110)։ Այս մրցաշրջանում դա Արթուրի 2-րդ մենամարտն էր թեթեւ քաշային կարգում աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար։ Առաջինը նա անցկացրել էր հունվարի 5-ին։

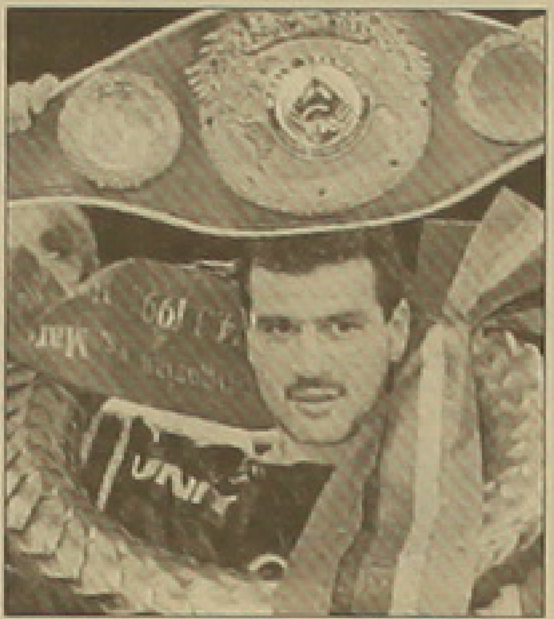

Արթուր Գրիգորյանը շատ մոտ է պրոֆեսիոնալ ռինգում նոր ռեկորդ սահմանելուն։ Ռեկորդակիրն առայժմ Ռոբերտո Դյուրանն է, որը չեմպիոնի կոչումը պահպանել է 6 տարի 7 ամիս։ Գինեսի ռեկորդների գրքում գրանցվելու համար Արթուր Գրիգորյանին անհրաժեշտ է մինչեւ այս տարվա դեկտեմբերի 13-ը չկորցնել չեմպիոնի իր տիտղոսը։ Նոյեմբերի 13-ին կլրանա 6 տարին եւ 7 ամիսը, ինչ Արթուր Գրիգորյանն անպարտելի է պրոֆեսիոնալ ռինգում եւ նա կկրկնի Դյուրանի ռեկորդը, իսկ դեկտեմբերի 13-ին արդեն կդառնա նոր ռեկորդակիր։ Սակայն Արթուր Գրիգորյանը դրանով չի ուզում բավարարվել։ Նա ցանկանում է երկարաձգել փառքի գագաթին գտնվելու ժամանակահատվածը։ Առայժմ նա նպատակադրվել է ռեկորդային ցուցանիշը հասցնել 7 տարվա։ Այդ ժամկետը լրանում է 2003 թ. ապրիլի 13-ին։ Նա նաեւ ցանկանում է ավելացնել նվաճած տիտղոսների թիվը։ Առայժմ Արթուր Գրիգորյանը պրոֆեսիոնալ ռինգում հաղթանակներ է տոնում՝ ապացուցելով, որ թեթեւ քաշային կարգում ինքն առաջատար է եւ անփոխարինելի։

Պրոֆեսիոնալ ռինգում մեծ հաջողության հասավ նաեւ հայազգի մեկ այլ բռնցքամարտիկ։ Նովոսիբիրսկցի Սերգեյ Թադեւոսյանը Մայնի Ֆրանկֆուրտում 76,2 կգ քաշային կարգում 7-րդ ռաունդում նոկաուտի ենթարկեց բռնցքամարտի համաշխարհային կազմակերպության վարկածով աշխարհի չեմպիոն շվեդ Արմանդ Կրացնին։ Վերջինս պրոֆեսիոնալ ռինգում անցկացրած 27 մենամարտերից 26-ում հաղթող էր ճանաչվել, որից 18-ն ավարտել էր նոկաուտով։ Նովոսիբիրսկցի բռնցքամարտիկի ցուցանիշներն ավելի համեստ են. 17 մենամարտից 14-ում նա հաղթանակ է տոնել, որից 11-ը՝ նոկաուտով։

ՈՒԵՖԱ-Ի ԳԱՎԱԹ

Ռոմիկ Խաչատրյանն ամրապնդեց «Ապոելի» հաղթանակը

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/64 եզրափակիչի հանդիպումներում նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների թիմերից եւ ոչ մեկին չհաջողվեց հաղթել։ Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ն սեփական հարկի տակ ոչ-ոքի (1-1) խաղաց իտալական «Պարմայի» հետ։ 52-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Մուտուն, 15 րոպե անց Պոպովը վերականգնեց հավասարակշռությունը։ Ռուսաստանի մյուս ներկայացուցիչը՝ «Զենիթը» Շվեյցարիայում 1-3 հաշվով զիջեց «Գրասհոպերսին»։ Բավական ահեղ մրցակիցներ էին բաժին հասել ուկրաինական ակումբներին։ Զապորոժիեի «Մետալուրգը» Լիդսում 0-1 հաշվով զիջեց տեղի համանուն թիմին, իսկ Դոնեցկի «Մետալուրգը» սեփական դաշտում «Վերդերի» հետ հանդիպումն ավարտեց ոչ-ոքի (2-2), ընդ որում առաջին 15 րոպեներին հյուրերն արդեն 2 գոլ էին խփել։ Բոլորից անհաջողը Լիտվայի «Սուդուվայի» ելույթն էր, որը ջախջախիչ պարտություն կրեց շոտլանդական «Սելթիկից» (1-8)։ Միեւնույն 1-4 հաշվով բելառուսական «Գոմելը» պարտվեց «Շալկե-04»-ից, իսկ լատվիական «Վենտսպիլսը»՝ «Շտուտգարտից»։ Թբիլիսիի «Դինամոն» 2-3 հաշվով զիջեց չեխական «Սլովանին»։ Քիշնեւի «Զիմբրուն» սեփական դաշտում 0-2 հաշվով պարտվեց իսպանական «Բետիսից»։

Կիպրոսի «Ապոելը», որում հանդես է գալիս ՀՀ հավաքականի խաղացող Ռոմիկ Խաչատրյանը, Նիկոսիայում 2-0 հաշվով հաղթեց ավստրիական ԳԱԿ թիմին, որին չեմպիոնների լիգայի նախնական փուլում պայքարից դուրս էր մղել «Լոկոմոտիվը»։ Այդ խաղում հայ ֆուտբոլիստը դարձավ 70-րդ րոպեին մրցակցի դարպասը խփած 2-րդ գոլի հեղինակ՝ ամրապնդելով թիմի հաղթանակը։

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի նախորդ փուլում Հայաստանի ակումբների մրցակիցները՝ Սլովենիայի «Պրիմորիեն» եւ շվեյցարական «Սերվետը» անհաջողության մատնվեցին։ «Պրիմորիեն» սեփական դաշտում 0-2 հաշվով զիջեց լեհական «Վիսլային», իսկ «Սերվետը» Ժնեւում պարտվեց լեհական մեկ այլ թիմի՝ «Ամիկային» (2-3)։ Պատասխան հանդիպումներից առաջ իրենց կարող են վստահ զգալ Թել Ավիվի «Հապոելը», «Լեւսկին», «Շտուրմը», Զագրեբի «Դինամոն», չեխական «Սպարտան», Հռոմի «Լացիոն», «Պարի Սեն Ժերմենը» եւ «Պորտոն», որոնք խոշոր հաշվով հաղթանակներ տոնեցին։ Միակ անակնկալը թերեւս պորտուգալական «Սպորտինգի» պարտությունն էր սեփական դաշտում Հարավսլավիայի «Պարտիզանից» (1-3)։

Հայաստանի ընտրանին 99-րդ տեղում

ՖԻՖԱ-ն հրապարակել է ֆուտբոլի ազգային հավաքականների դասակարգման հերթական ցուցակը։ Նախորդ ամսվա համեմատ Հայաստանի ընտրանին մեկ հորիզոնականով վեր է բարձրացել եւ այժմ 419 միավորով զբաղեցնում է 99-րդ տեղը։ Իսկ ահա, Ուկրաինայի հավաքականը Երեւանում ոչ-ոքի խաղալով, դասակարգման ցուցակում 5 աստիճանով նահանջել է՝ 559 միավորով գրավելով 47-րդ տեղը։ Մեր հավաքականի մրցակիցներից ամենաբարձր վարկանիշն ունեն իսպանացիները, որոնք 774 միավորով 2-3-րդ տեղերն են բաժանում ֆրանսիացիների հետ։ 3 տեղով առաջընթաց են ապրել հույները, որոնք 49-րդ հորիզոնականից տեղափոխվել են 46-րդ տեղը։ Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականը ցուցակում տեղ է զբաղեցրել մեր հարեւանությամբ (98-րդ տեղ)՝ Հայաստանի հավաքականին գերազանցելով ընդամենը մեկ միավորով։

Առանձնակի փոփոխություններ չեն կատարվել նաեւ առաջատար տասնյակում։ Նախկինի պես ցուցակը գլխավորում են աշխարհի հնգակի չեմպիոններ բրազիլացիները։ Ամենամեծ առաջընթացը թուրքերինն է, որոնք ընդգրկվեցին լավագույն տասնյակում՝ 11-րդ տեղից տեղափոխվելով 7-րդ հորիզոնական։ Ֆրանսիացիները 2 տեղով վեր են բարձրացել, իսկ արգենտինացիները 2-րդ տեղից նահանջել են 5-րդ հորիզոնական։ Տասնյակից դուրս են մնացել պորտուգալացիները։ Լավագույն տասնյակն այսպիսի տեսք ունի.

1. Բրազիլիա	858
2. Ֆրանսիա	774
3. Իսպանիա	774
4. Գերմանիա	770
5. Արգենտինա	760
6. Մեքսիկա	730
7. Թուրքիա	721
8. ԱՄՆ	720
9. Անգլիա	718
10. Իտալիա	717

Դասակարգման ցուցակում նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների հավաքականներից ամենաբարձր վարկանիշն ունի Ռուսաստանի ընտրանին, որը 652 միավորով 24-րդ տեղում է։ Ռուսները 6 հորիզոնականով վեր են բարձրացել։ Մյուս հավաքականների ցուցանիշներն այսպիսին են. 67. Էստոնիա՝ 507, 71. Վրաստան՝ 499, 78. Բելառուս՝ 483, 84. Ուզբեկստան՝ 475, 97. Լատվիա՝ 423, 101. Լիտվա՝ 414, 106. Ղազախստան՝ 404, 107. Մոլդովա՝ 398, 109. Ադրբեջան՝ 389, 125. Թուրքմենստան՝ 346, 159. Տաջիկստան՝ 200, 167. Ղրղզստան՝ 180։

Ֆուտբոլային հանդիպում Օլեգ Բլոխինի պատվին

Սեպտեմբերի 27-ին Կիեւի «Օլիմպիական» մարզադաշտում տեղի կունենա բարեգործական ֆուտբոլային մրցախաղ, ԽՍՀՄ եւ աշխարհի հավաքականների միջեւ՝ նվիրված խորհրդային ֆուտբոլի լավագույն ռմբարկու Օլեգ Բլոխինի 50-ամյա հոբելյանին։ Նախատեսվում է, որ Բլոխինը մեկ խաղակես կանցկացնի հարազատ թիմի կազմում, իսկ երկրորդ խաղակեսում հանդես կգա աշխարհի հավաքականում։ Ֆուտբոլային մի շարք աստղերի՝ Լեոնիդ Բուրյակի, Ալեքսեյ Միխայլիչենկոյի, Ալեքսանդր Զավարովի, Օլեգ Սալենկոյի, Ալեքսանդր Չիվաձեի, Ռինատ Դասաեւի հետ մեկտեղ խաղին մասնակցելու հրավեր է ստացել նաեւ Խորեն Հովհաննիսյանը։ ԽՍՀՄ հավաքականը գլխավորելու է Նիկիտա Սիմոնյանը։

Աշխարհի հավաքականի կազմում իր մասնակցությունն արդեն հաստատել է Ֆրանսիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի փոխնախագահ, ՈՒԵՖԱ-ի գործկոմի անդամ Միշել Պլատինին։ Հրավիրվածների թվում են նաեւ «Բավարիայի» նախագահ Ֆրանց Բեկենբաուերը, ինչպես նաեւ ֆուտբոլային այլ «աստղեր»։ Խաղից ստացված ողջ գումարը կփոխանցվի հաշմանդամ եւ որբ երեխաների օգնության հիմնադրամին։

Օլեգ Բլոխինը խորհրդային ֆուտբոլի ամենավառ «աստղերից» էր։ Նա 7 անգամ դարձել է ԽՍՀՄ չեմպիոն, Կիեւի «Դինամոյի» կազմում 2 անգամ նվաճել գավաթակիրների գավաթը, դարձել է սուպերգավաթակիր, բազմիցս հանդես է եկել ԽՍՀՄ հավաքականում՝ հանդիսանալով թիմի ռեկորդակիրն անցկացրած խաղերի եւ խփած գոլերի քանակով։ Մեծ ֆուտբոլում ելույթներն ավարտելուց հետո Բլոխինը զբաղվել է մարզչական աշխատանքով Հունաստանում եւ Կիպրոսում։ Ներկայում նա Ուկրաինայի կոմունիստական կուսակցության անդամ է։

Երոմինը հրաժարական է տվել

Ռուսաստանի բասկետբոլի տղամարդկանց հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ստանիսլավ Երոմինը հրաժարական է տվել։ Պատճառը հավաքականի չափից դուրս անհաջող ելույթն էր վերջերս Ինդիանապոլիսում անցկացրած բասկետբոլի աշխարհի առաջնությունում, որտեղ ռուսները գրավեցին 10-րդ տեղը։ Մարզաձեւի ֆեդերացիան ընդունել է հրաժարականը։ Առայժմ գլխավոր մարզչի պարտականությունները պետք է կատարի Վլադիմիր Ցինմանը։ Ամենայն հավանականությամբ, հոկտեմբերի 16-17-ին անցկացվելիք ֆեդերացիայի գործկոմի նիստում Ցինմանը կհաստատվի գլխավոր մարզչի պաշտոնում։

Որոշվում են քառորդ եզրափակիչի մասնակիցները

Չինաստանում ընթացող բասկետբոլի կանանց աշխարհի առաջնությունում հաղթելով Ֆրանսիայի հավաքականին (74-59), Ռուսաստանի ընտրանին խմբային մրցաշարի ավարտից մեկ տուր առաջ ապահովեց իր մասնակցությունը քառորդ եզրափակիչ հանդիպմանը։ «F» խմբում ընդգրկված ռուսները տոնել են 4 հաղթանակ, կրել մեկ պարտություն։ Խմբի առաջատարը ԱՄՆ-ի հավաքականն է, որը 5-րդ հաղթանակը տոնեց՝ պարտության մատնելով Հարավային Կորեայի բասկետբոլիստուհիներին (91-53)։ Լիտվա-Կուբա խաղում 3 միավորի տարբերությամբ (63-60) հաղթեցին լիտվացիները։ «E» խմբում կայացած խաղերի արդյունքներն են. Իսպանիա-Բրազիլիա՝ 78-68, Արգենտինա-Հարավսլավիա՝ 76-83։

Գոլի հեղինակ 56 տարեկանում

Ֆուտբոլի ՌԴ առաջնության առաջին խմբի մրցաշարի «Գազովիկ-Գազպրոմ» Իժեւսկ-«Մետալուրգ» Կրասնոյարսկ խաղում փոխարինման դուրս գալով, «Գազովիկ-Գազպրոմ» ակումբի 56-ամյա նախագահ Վլադիմիր Տումաեւը դարձավ 11 մ հարվածով խփած գոլի հեղինակ։ Այդ խաղը դաշտի տերերը շահեցին 5-0 հաշվով, իսկ Տումաեւը դարձավ յուրօրինակ ռեկորդի հեղինակ՝ գերազանցելով ոչ միայն ռուսական, այլեւ համաշխարհային ֆուտբոլի ռեկորդները։ Այս մրցաշրջանի սկզբում նա հայտարարել էր, որ վերջնականապես հրաժեշտ է տալիս մեծ ֆուտբոլին։ Նույնիսկ արդեն ծրագրել էր կազմակերպել իր հրաժեշտի խաղը։ Ի դեպ, այդ խաղը հնարավոր է, որ, այնուամենայնիվ, տեղի ունենա եւ խաղին մասնակցելու իրենց համաձայնությունն են տվել անգլիական ֆուտբոլի վետերանները լեգենդար Բոբի Չարլտոնի գլխավորությամբ։ Վերջինս ֆուտբոլին հրաժեշտ էր տվել 50 տարեկանում։

Հունական ֆուտբոլում եւս ֆինանսական ճգնաժամ է

Ակումբների ֆինանսավորման խնդիրներ են ծագել նաեւ Հունաստանում, որի պատճառով երկրի ֆուտբոլի առաջնության հերթական տուրը հետաձգվել է մեկ շաբաթով։ «Ալֆա» հեռուստաալիքը խոստացել էր թիմերին տրամադրել 35 մլն եվրո, սակայն հեռուստատեսային կոնցեռնի սնանկացումը դադարեցրել է ֆինանսավորումը։ Ֆուտբոլի ֆեդերացիան մտադիր է այդ խնդիրը լուծել առաջիկա ամսվա ընթացքում։

Սաֆինի ավտոմեքենան առեւանգվել է

Մոսկվայում կայանալիք թենիսի Դեւիսի գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչ հանդիպումից առաջ ռուսաստանցի Մարատ Սաֆինի վերջին մոդելի BMW ավտոմոբիլը, որի գինը մոտ 90 հազար դոլար է, առեւանգել են։ ՌԴ թենիսի հավաքականի ավագ Շամիլ Տարպիշչեւի կարծիքով, արգենտինացիների հետ կայանալիք մրցախաղում դա կարող է հոգեբանորեն վատ ազդեցություն ունենալ Մարատ Սաֆինի վրա։

Լեմերը միակ թեկնածուն է

Ֆուտբոլի Թունիսի ֆեդերացիան հրավիրել է Ֆրանսիայի հավաքականի նախկին գլխավոր մարզիչ Ռոժե Լեմերին՝ գլխավորելու երկրի ազգային հավաքականը։ Այս պահին Լեմերը, որի ղեկավարությամբ ֆրանսիացիները 2000 թ. նվաճեցին Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսը, Թունիսի հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնի միակ թեկնածուն է։

Հանդիպումը հետաձգվել է

Ինչպես տեղեկացրել էինք, Գարրի Կասպարովի եւ «Դիփ Ջունիոր» համակարգչի միջեւ շախմատային մրցախաղը պետք է կայանար հոկտեմբերի 1-13-ը Երուսաղեմում։ Սակայն ՖԻԴԵ-ի եւ Կասպարովի միջեւ համաձայնություն է ձեռք բերվել մրցախաղի մեկնարկը հետաձգել 2 ամսով։ Այնպես որ, այդ մրցախաղը կսկսվի դեկտեմբերի 1-ին։ Մրցակարգի համաձայն, կանցկացվի 6 պարտիա։ Հաղթողը կստանա 1 մլն դոլար։ Աշխարհի 13-րդ չեմպիոնը նախկինում 2 անգամ արդեն հանդիպել է համակարգչի հետ։ 1996 թ. «Դիփ բլյու» համակարգչի հետ մրցախաղը Կասպարովը շահել է, իսկ ահա, մեկ տարի անց՝ պարտվել։ «Դիփ Ջունիորի» ծրագիրը կազմել են իսրայելցի մասնագետները։ Այս տարի համակարգիչների միջեւ անցկացված աշխարհի առաջնությունում «Դիփ Ջունիորը» դարձել է հաղթող։

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի քաղաքապետարանի առողջապահության վարչությունը ՀՀ անկախության 11-րդ տարեդարձի կապակցությամբ սեպտեմբերի 21-ին, առավոտյան ժ. 10:00-14:00 հայտարարում է համաքաղաքային «բաց դռների» օր քաղաքապետարանի ենթակա պոլիկլինիկաների բազայի վրա:

Կոնսուլտացիաները կատարելու են Երեւան քաղաքի գլխավոր եւ առաջատար մասնագետները, անհրաժեշտության դեպքում կկատարվեն լաբորատոր գործիքային հետազոտություններ, կտրվի հումանիտար գծով ստացված դեղորայք, խիստ կարիքավորները կապահովվեն տացիոնար բուժումով:

Դեղորայքը տրվել է ՀՀ առողջապահության նախարարության եւ IDR միջազգային օգնության եւ զարգացում կազմակերպության կողմից:

«Աջափնյակ», «Դավիթաշեն» - թ. 6 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Ավան» - թ. 12 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Մալաթիա-Սեբաստիա» - թ. 19 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Նոր Նորք» - թ. 14 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Քանաքեռ-Զեյթուն», «Արաբկիր» - թ. 11 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Շենգավիթ» - թ. 18 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Էրեբունի», «Նուբարաշեն» - թ. 2 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Նորք-Մարաշ», «Կենտրոն» - թ. 4 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«Արաբկիր», «Կենտրոն» - թ. 8 պոլիկլինիկա- ժ. 10:00-14:00

«ԱՐԱԲԿԻՐ» ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊՈԼԻԿԼԻՆԻԿԱ

"ԱՄՆ-Ի ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ" ՖՈՒԼԲՐԱՅԹ ԱՄԵՐԻԿԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՄՆ պետքարտուղարության կրթական եւ մշակութային փոխանակումների վարչությունը ԱՄՆ դեսպանության հետ համատեղ հայտարարում են Ֆուլբրայթ ամերիկագիտության դասընթացների «ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգություն. ամերիկյան արտաքին քաղաքականության ձեւավորումը գլոբալիզացիայի դարաշրջանում» ծրագիրը (հունվար 4 - փետրվար 2, 2003 թ.): Այս ծրագիրը բաղկացած է չորսշաբաթյա գիտական սեմինարներից, որոնց նպատակն է ավելի մանրամասն ներկայացնել ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականության հիմունքները՝ հիմնական շեշտը դնելով ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգության եւ պաշտպանության խնդիրների ամերիկյան տեսակետների եւ հետսառըպատերազմյան շրջանում դրանց զարգացման վրա:

Դիմորդները պետք է լինեն դասախոսական կազմի փորձառու անդամներ եւ մասնագետներ համալսարաններից եւ ազգային ռազմական ակադեմիաներից: Ծրագրին կարող են նաեւ դիմել Պաշտպանության եւ Արտաքին գործերի նախարարություններում աշխատող պաշտոնյաներ: Անգլերեն լեզվի լավ իմացությունը պարտադիր է: Դիմումի ձեւը կարելի է ձեռք բերել ԱՄՆ դեսպանությունից:

Դիմումները պետք է ներկայացնել ԱՄՆ դեսպանություն: Դիմումների ընդունման վերջնաժամկետը 2002 թ. սեպտեմբերի 24-ն է:

Ծրագրի համառոտ նկարագրությունը փակցված է ԱՄՆ դեսպանության ցուցատախտակին: Մանրամասն տեղեկությունների համար խնդրում ենք դիմել ԱՄՆ դեսպանության հասարակայնության հետ կապերի բաժնի աշխատակից Հասմիկ Միքայելյանին էլ-փոստով <amerstudies@yahoo.com>. Հասցեն՝ ԱՄՆ դեսպանություն Հայաստանում, Բաղրամյան 18, Երեւան

FULBRIGHT AMERICAN STUDIES INSTITUTE ON US NATIONAL SECURITY

The Bureau of Educational and Cultural Exchanges of the U.S. Department of State and the United States Embassy to Armenia are pleased to announce the Fulbright American Studies Institute on "U.S. National Security: American Foreign Policy Formulation in an Era of Globalization," January 4 - February 2, 2003. The program is designed as a rigorous four-week academic seminar to provide a deeper understanding of the foundations and formulations of U.S. foreign policy, with specific reference to American views on what constitutes basic U.S. national security and defense requirements and how those views have evolved in the post-cold war era.

Applicants should be experienced foreign university faculty and professionals from institutions of higher education, including national military academies. Officials from the Ministries of Defense and Foreign Ministry may also apply. Good knowledge of English is required. Application forms are available at the U.S. Embassy.

APPLICATIONS SHOULD BE RETURNED TO THE US EMBASSY TO ARMENIA NO LATER THAN SEPTEMBER 24, 2002.

A short description of the program is posted on the Embassy notice board. For detailed information about the program, please contact Ms. Hasmik Mikayelyan at the Public Affairs Section of the U.S. Embassy to Armenia.
E-mail: amerstudies@yahoo.com
Address: Baghramian Street 18, Yerevan

ՄԻԺԻ
ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ - ՀԿ

N(o)vib

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻԺԻ -ն ՆՕՎԻԲ նիդեռլանդական կազմակերպության հետ համագործակցաբար իրականացվող ծրագրի շրջանակներում հրավիրում է երիտասարդ մանկավարժների եւ ուսուցիչների (մինչեւ 35 տարեկան) մասնակցելու «Մարդը, իրավունքը եւ հասարակությունը Հայաստանում. Քաղաքացիական հասարակության ձեւավորման եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության արդի տեսանկյունները» եւ «Ժողովրդավարությունը Հայաստանում. ժողովրդաիշխանությո՞ւն, թե՞ իշխանություն ժողովրդի վրա» թեմաներով անվճար դասընթացների, որոնց ավարտին մասնակիցները կստանան հավաստագրեր եւ կներգրավվեն ՄԻԺԻ-ի պտագա միջոցառումներին:

Հետաքրքրվողները մանրամասների համար կարող են դիմել ՄԻԺԻ կենտրոն մինչեւ ս.թ. հոկտեմբերի 15-ը:

Հասցե՝ Այգեձոր 4/1, Երեւան, Հայաստանի Հանրապետություն, 375019
հեռ. 26 47 12
էլ.փոստ: idhr @arminco.com; idhr@web.am

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՑ

РА СГУ МАДИП

Ռուս-հայկական ժամանակակից հումանիտար ինստիտուտը (Մոսկվայի ժամանակակից հումանիտար ինստիտուտի երեւանյան բաժանմունքը) կազմակերպել է լրացուցիչ բարձրագույն մասնագիտական կրթության ուսումնական հաստատություն

«ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՑ»

Դպրոցի ղեկավարն է փաստաբան ՌՈՒԲԵՆ ՌՇՏՈՒՆԻն:

Դպրոց կարող են ընդունվել բարձրագույն իրավաբանական կրթություն ունեցող անձինք՝ անկախ ավարտած ԲՈՒՀ-ի կարգավիճակից, տարիքից եւ աշխատանքի վայրից:
Դպրոցն ունի ցերեկային եւ երեկոյան բաժիններ:
Ուսուցումը վճարովի է՝ 2 տարի:
Փաստաթղթերը ընդունվում են ամեն օր, ժ.11-17-ը Իսահակյան 30 հասցեով, հեռախոսներ 56-90-68, 56-90-69, բջ. 40-55-28:

ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ

RADIO VAN FM 103

Радиостанция "Радио ВАН"

Реклама-двигатель торговли, это сказали не мы!

Лучшая аудиореклама региона, о нас знают даже в Сибири.
Аудиореклама на любом языке и в любые удобные для Вас сроки.
Изготовление и размещение телерекламы.
Баннеры на нашем сайте (www.magistros.am/van/).
Что Вам нужно, просто позвонить по телефону 540002
Все остальное сделаем мы!

РЕКЛАМНАЯ СЛУЖБА "РАДИО ВАН"

ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ

529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Վաճառվում է 3 սենյականոց բնակարան. Գայի պող. 97 շենք, բն. 42, հեռ. 26-24-44. Գինը 18.000 դոլար, վերանորոգված:
- Միջազգային ռուսական կազմակերպությունը հրավիրում է աշխատանքի 18-ից բարձր տարիքի մարդկանց, հասցեն Սարյան 33, բն. 1, հեռ. 55-31-46, Սոֆի:
- Վաճառվում է ռուսական գրականություն «Библиотека мировой литературы для детей» (56 գիրք), Вл. Даль «Толковый словарь живого великорусского языка», «Библиотека приключений» (20 հատոր), Ռուս դասական գրողների հատորյակներ (Պաուստովսկի, Օստրովսկի եւ այլն), «Жизнь животных», «Словарь иностранный слов», ռուսական մասնագիտական հանրագիտարաններ եւ այլ մասնագիտական գրքեր: Զանգահարել (09) 42-36-99, (023) 2-22-31:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

1991 թ. արտադրության սպորտ. OPEL KALIBRA ավտոմեքենա, վազքը 180.000, գույնը՝ կարմիր, SONY մագնիտոֆոն, էլեկտրական ապակիներ, անվտանգության համակարգ, ABC արգելակներ (բորտ կոմպյուտեր) եւ ավտոմատացված համակարգ:

Սակարկելի է: Հեռ.՝ 09423833

Armex

Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2002 թ. սեպտեմբեր 20-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկող Issuer	Համ.** ABBR	[illegible]	Առք* Bid: լավագույն գին Best price	Առք* Bid: միջ. կշռ. գին Avg. price	Առք* Bid: ճանակ Total qnt.	Վաճառք* Ask: լավագույն գին Best price	Ask: միջ. կշռ. գին Avg. price	Ask: քանակ Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: նվազ. գին Day low	Transactions: առավ. գին Day high	Transactions: միջ. կշռ. գին Avg. price	Transactions: ընդհ. քանակ Total qnt.	Ծավալ Volume
[illegible]	ARMJ	[illegible]	1,000.0	1,000.0	10								
[illegible]	ASHB	[illegible]											
[illegible]	ASHBP	[illegible]				2,500.0	2,500.0	21					
[illegible]	CONT	[illegible]				58,000.0	58,000.0	7					
[illegible]	EKGF	[illegible]	500.0	500.0	25								
[illegible]	EKOG	[illegible]				10,000.0	10,000.0	720					
[illegible]	ELSO	[illegible]	400.0	400.0	10								
[illegible]	ELUS	[illegible]	1,000.0	1,000.0	50								
[illegible]	EMKFCO	[illegible]	990.0	990.0	10								
[illegible]	EQOF	[illegible]	500.0	500.0	30								
[illegible]	ERAT	[illegible]				10,000.0	10,000.0	1,408					
[illegible]	ERKR	[illegible]	1,990.0	1,990.0	10								
[illegible]	ESHG	[illegible]	1,500.0	1,500.0	10								
[illegible]	HASH	[illegible]	500.0	500.0	134								
[illegible]	HATS	[illegible]	100.0	100.0	100								
[illegible]	HOFT	[illegible]	2,000.0	2,000.0	10								
[illegible]	HELM	[illegible]							5,500.0	6,000.0	5,812.5	16	93,000.0
[illegible]	HKBL	[illegible]	36.0	36.0	5,381				36.0	36.0	36.0	24,619	886,284.0
[illegible]	MQER	[illegible]	2,000.0	2,000.0	10								
[illegible]	NERN	[illegible]	7,000.0	7,000.0	20								
[illegible]	PORN	[illegible]				5,000.0	5,000.0	280					
						10,000.0	10,000.0	1,060					

* [illegible]
** 4 նիշից բաղկացած հապավումը [illegible] [illegible]
Այս տեղեկությունները հրապարակվում են ինտերնետային էջում www.armex.am [illegible]
© Armex

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Ալտրբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան,Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալիխանյան Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ.Լուսավորչի 48ա
Հեռ.՝ 41206

Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստովյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ 454112

Ալս Էրգրումցի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Ամերիա Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Բաղրամյան պող. 6, բն. 2
Հեռ.՝ 524040, 524140

Այտի Բրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837, 277814

Արդշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արժեթղթերի Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Զաքիյան 8/19
Հեռ.՝ 581578, 566448

Արմբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Կորյունի 19/1
Հեռ.՝ 542125

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 32/16
Հեռ.՝ 544657, (09)400699

Էյ-Բի Սեքյուրիթիզ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Մաշտոցի 40ա/1
Հեռ.՝ 532815

ԷՄ ԿԱՊԻՏԱԼ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի պող. 57, բն. 15
Հեռ.՝ 640804

Էտալոն Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության փող.49/2
Հեռ.՝ 620600

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 526417, 569680

Մ.Գ.Ս. ՍՊԸ
ք.Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ 23109, 30868

Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան,Նալբանդյան 50/26
Հեռ.՝ 521812, 528778

Ռենեսա ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 13
Հեռ.՝ 544527

Վրինկս ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24/5
Հեռ.՝ 531805

Տոնտոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 20. 09. 2002. Գինը՝ 100 դրամ